

**Ministerstwo Pracy
i Polityki Społecznej**

USTAWA

**z dnia ____ 2007 r.
o emeryturach kapitałowych
z zakładów ubezpieczeń emerytalnych**

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1.

1. Ustawa określa zasady ubezpieczeń emerytalnych nabywanych za składkę jednorazową w wysokości środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych, zwanych dalej „funduszami”
2. Ustawa określa zasady tworzenia i działania zakładów ubezpieczeń emerytalnych, zwanych dalej „zakładami”, świadczących usługi w zakresie ubezpieczeń, o których mowa w ust. 1.

Art. 2.

1. Emerytury wypłacane ubezpieczonym i ich małżonkom przez zakłady ubezpieczeń emerytalnych, zwane dalej „emeryturami kapitałowymi” oraz wypłaty z tych zakładów w okresie gwarantowanym, zwane dalej „wypłatami gwarantowanymi”, są świadczeniami wypłacanymi w ramach systemu ubezpieczeń społecznych.
2. Emerytura kapitałowa wypłacana jest osobie, która zawarła z zakładem umowę ubezpieczenia emerytalnego, zwanej dalej „ubezpieczonym”, łącznie z emeryturą z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.
3. Małżonek, który otrzymuje, po śmierci ubezpieczonego emeryturę kapitałową małżeńską, oraz osoby wskazane przez ubezpieczonego, które otrzymują po jego śmierci wypłaty gwarantowane, zwani dalej także „beneficjentami” otrzymują świadczenia od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych .

Art. 3.

Zakład jest osobą prawną zarządzaną przez towarzystwo ubezpieczeń na życie lub Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 4.

Użyte w ustawie określenia mają następujące znaczenie:

- 1) **beneficjent** – małżonek ubezpieczonego lub osoba, którą ubezpieczony wskazał zgodnie z ustawą - jako odbiorcę wypłaty gwarantowanej;

- 2) **członek funduszu** – osoba fizyczna, która uzyskała członkostwo w funduszu, zgodnie z przepisami ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych z dnia 28 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 159, poz. 1667 – tekst jednolity. Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 170, poz. 1651; Dz. U. z 2005 r. Nr 143, poz. 1202; Dz. U. z 2005 r. Nr 183, poz. 1538; Dz. U. z 2003 r. Nr 170, poz. 1651; Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708; Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119; Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 711; Dz. U. z 2007 r. Nr 17, poz. 95);
- 3) **data przejścia na emeryturę** – dzień, w którym członek otwartego funduszu emerytalnego przechodzi na emeryturę, zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 - tekst jednolity. Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 228, poz. 2255; Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593; Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001; Dz. U. z 2004 r. Nr 144, poz. 1530; Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1264; Dz. U. z 2004 r. Nr 120, poz. 1252; Dz. U. z 2004 r. Nr 191, poz. 1954; Dz. U. z 2004 r. Nr 210, poz. 2135; Dz. U. z 2004 r. Nr 236, poz. 2355; Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1264; Dz. U. z 1999 r. Nr 70, poz. 774; Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1397; Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1421; Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1412; Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1412; Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708; Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 711; Dz. U. z 2006 r. Nr 208, poz. 1534; Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1397; Dz. U. z 2006 r. Nr 208, poz. 1534; Dz. U. z 2007 r. Nr 17, poz. 95);
- 4) **emerytura kapitałowa** – renta życiowa natychmiast płatna, zakupiona za składkę jednorazową ubezpieczonego w zakładzie;
- 5) **emerytura kapitałowa indywidualna** – oznacza emeryturę kapitałową wypłacaną ubezpieczonemu w okresie życia ubezpieczonego;
- 6) **emerytura kapitałowa małżeńska** - oznacza emeryturę kapitałową wypłacaną ubezpieczonemu w okresie życia ubezpieczonego, a w przypadku śmierci ubezpieczonego, wypłacana jest ~~w zmniejszonej wysokości wynoszącej 60 %,~~ pozostałemu przy życiu małżonkowi ubezpieczonego do końca życia tegoż małżonka.
- 7) **emerytura kapitałowa indywidualna z gwarantowanym okresem wypłat** – oznacza emeryturę kapitałową wypłacaną ubezpieczonemu w okresie życia ubezpieczonego, a w przypadku śmierci ubezpieczonego przed końcem okresu gwarantowanych wypłat, wypłacaną beneficjentom wskazanym przez ubezpieczonego, zgodnie z ustawą, do końca okresu gwarantowanych wypłat;
- 8) **fundusz** - oznacza otwarty fundusz emerytalny, utworzony i zarządzany przez powszechne towarzystwo emerytalne na podstawie ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych;
- 9) **jednostka dominująca** - oznacza jednostkę dominującą w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 – tekst jednolity. Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535; Dz. U. z 2003 r. Nr 139, poz. 1324; Dz. U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535; Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152; Dz. U. z 2003 r. Nr 229, poz. 2276; Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959; Dz. U. z 2004 r. Nr 146, poz. 1546; Dz. U. z 2004 r. Nr 145, poz. 1535; Dz. U. z 2004 r. Nr 213, poz. 2155; Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 66; Dz. U. z 2005 r. Nr 184, poz. 1539; Dz. U. z 2005 r. Nr 267, poz. 2252; Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119; Dz. U. z 2006 r. Nr 208, poz. 1540);
- 10) **Organ Nadzoru** – organ nadzorujący działalność w zakresie ubezpieczeń na życie działający na podstawie ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119);
- 11) **podmiot związany** - oznacza (w stosunku do danego podmiotu) jednostkę dominującą, zależną lub stowarzyszoną w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz jednostkę zależną od jednostki dominującej w stosunku do tego podmiotu;
- 12) **składka jednorazowa** – oznacza środki zgromadzone przez członka funduszu, wpłacone do zakładu w celu zakupu emerytury kapitałowej;
- 13) **świadczenie** – oznacza zarówno emeryturę kapitałową wypłacaną ubezpieczonemu, jak i emeryturę kapitałową małżeńską wypłacaną małżonkowi ubezpieczonego po śmierci ubezpieczonego oraz wypłatę gwarantowaną wypłacaną beneficjentowi wskazanemu przez ubezpieczonego;
- 14) **świadczeniobiorca** – ubezpieczony lub beneficjent;

- 15) **towarzystwo** – towarzystwo ubezpieczeń na życie wykonujące działalność ubezpieczeniową określoną w ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz.1151. ~~jako ubezpieczenia rentowe działu I, grupy 4~~ Zmiany wymienionej ustawy zostały opublikowane w Dz. U. z 2004 r. Nr 91, poz.870; Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz.959; Dz. U. z 2005 r. Nr 83, poz.719; Dz. U. z 2005 r. Nr 143, poz.1204; Dz. U. z 2005 r. Nr 183, poz.1538; Dz. U. z 2005 r. Nr 184, poz.1539; Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz.1396; Dz. U. z 2005 r. Nr 143, poz.1204; Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz.1119);
- 16) **ubezpieczony** - oznacza osobę fizyczną, która zawarła z zakładem umowę emerytalną;
- 17) **umowa emerytalna** – oznacza umowę ubezpieczenia emerytalnego zawartą przez zakład z członkiem funduszu;
- 18) **wypłata gwarantowana** – wypłata beneficjentowi wskazanemu przez ubezpieczonego świadczenia po śmierci ubezpieczonego i przed końcem okresu gwarantowanych wypłat;
- 19) **wypłata transferowa** - oznacza przeniesienie środków znajdujących się na rachunku członka funduszu do zakładu w celu wniesienia przez niego składki jednorazowej na zakup ubezpieczenia emerytalnego;
- 20) **zakład** – prywatny lub państwowy zakład ubezpieczeń emerytalnych;
- 21) **zakład państwowy** – państwowy zakład ubezpieczeń emerytalnych;
- 22) **zakład prywatny** – prywatny zakład ubezpieczeń emerytalnych;
- 23) **zarządzający** – towarzystwo ubezpieczeń na życie lub Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
- 24) **ZUS** – Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 5.

1. **Przedmiotem działalności** zakładu jest: oferowanie ubezpieczeń emerytalnych, zawieranie umów emerytalnych, przyjmowanie od funduszy wpłat transferowych jako składek jednorazowych na ubezpieczenie emerytalne, wypłacanie emerytur kapitałowych ubezpieczonym i ich małżonkom oraz wypłat gwarantowanych beneficjentom.
2. Towarzystwa ubezpieczeń na życie zarządzając zakładami wykonują działalność ubezpieczeniową określoną w ustawie z dnia 22 maja 2003r. o działalności ubezpieczeniowej (~~Dz.U. z 2003 r. Nr 124, poz.1151 z późn. zm~~) jako ubezpieczenia rentowe działu I, grupy 4.
3. **Wyłącznie** zakład może wykonywać działalność w formie, o której mowa w ust. 1 oraz tylko on może używać określenia „emerytura kapitałowa” na oznaczenie wypłacanych okresowo świadczeń pieniężnych.
4. **Zakład** nie może prowadzić innej działalności gospodarczej niż działalność określona w niniejszej ustawie.

Art. 6.

Siedzibą zakładu jest siedziba zarządzającego zakładem.

Art. 7.

1. Aktywa zakładu stanowią składki jednorazowe wpłacone do zakładu, nabyte za nie prawa i pożytki z tych praw.
2. Aktywa zakładu stanowią również środki wpłacone przez zarządzającego, stanowiące środki własne zakładu.

Art. 8.

1. Zarządzający odpowiada za **zobowiązania** zakładu na zasadach określonych w ustawie.

2. Zakład nie odpowiada za **zobowiązania** zarządzającego. Z aktywów zakładu nie pokrywa się zobowiązań zarządzającego.

Art.9.

Ustawa nie narusza przepisów innych ustaw, które przewidują wypłatę świadczeń pieniężnych w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego.

Rozdział 2

Zakłady ubezpieczeń emerytalnych

Art.10.

1. **Zakład** jest tworzony jako **prywatny** lub **państwowy**.
2. Zakład prywatny tworzony jest przez towarzystwo ubezpieczeń na życie, które jest organem prywatnego zakładu, zarządza nim i reprezentuje w stosunkach z osobami trzecimi.
3. Zakład państwowy tworzony jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który jest organem państwowego zakładu, zarządza nim i reprezentuje w stosunkach z osobami trzecimi.

Art. 11.

1. Ten sam zarządzający nie może zarządzać więcej niż jednym zakładem.
2. W razie połączenia dwóch lub większej liczby towarzystw, z których każde przed połączeniem jest zarządzającym innego zakładu, oraz w przypadku gdy podmioty będące dotychczas zarządzającymi różnych zakładów stały się podmiotami związanymi, Organ Nadzoru może wyrazić zgodę na odstąpienie od ograniczeń określonych w ust. 1 na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy w celu umożliwienia towarzystwu prowadzącemu działalność w wyniku połączenia, lub towarzystw, które stały się podmiotami związanymi, dostosowania ich działalności do wymogów określonych w niniejszej ustawie.

Art. 12.

1. **Prywatny** zakład ma obowiązek używać w swej **firmie** oznaczenia „prywatny zakład ubezpieczeń emerytalnych”. Tylko zakład prywatny może używać tego oznaczenia.
2. **Państwowy** zakład ma obowiązek używać w swej **firmie** oznaczenia „państwowy zakład ubezpieczeń emerytalnych”. Tylko zakład państwowy może używać tego oznaczenia.
3. Zakłady nie mogą używać skrótu w brzmieniu „pzue” lub „PZUE”.

Art.13.

Czas trwania zakładu jest nieograniczony.

Art. 14.

1. **Utworzenie** zakładu wymaga:
 - 1) nadania zakładowi statutu;
 - 2) wpisania zakładu do rejestru zakładów.
2. **Utworzenie** zakładu prywatnego wymaga ponadto uzyskania przez towarzystwo zezwolenia Organu Nadzoru na działalność zakładu.

Art. 15.

1. Statut zakładu określa:

- 1) firmę zakładu;
- 2) firmę, siedzibę i adres zarządzającego;
- 3) kapitał gwarancyjny;
- 4) rodzaj rezerw związanych z przebiegiem szkodowości, które zakład obowiązany jest tworzyć dla zapewnienia realizacji swych zobowiązań;
- 5) sposób reprezentacji zakładu przez zarządzającego;
- 6) wysokość opłat, o których mowa w art. 60;
- 7) sposób informowania przez zakład o zmianie statutu;
- 8) dziennik o zasięgu krajowym wybrany spośród trzech dzienników o najwyższym krajowym nakładzie w chwili ustanawiania statutu przeznaczony do ogłaszania zmian statutu i ofert zakładu.

2. Ponadto statut prywatnego zakładu określa wysokość kapitału zakładowego towarzystwa oraz skład akcjonariuszy towarzystwa.

3. Prezes Rady Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, dodatkowe dane, jakie powinny być zamieszczone w statucie zakładu, jeżeli wymaga tego interes ubezpieczonych w zakładzie. [1[■]]

Art. 16.

1. Statut zakładu prywatnego i jego zmiany są uchwalane na wniosek towarzystwa przez walne zgromadzenie towarzystwa.

2. Zmiana statutu zakładu prywatnego wymaga zezwolenia organu nadzoru. Do wniosku o wydanie zezwolenia dołącza się uchwałę walnego zgromadzenia w sprawie zmiany statutu.

3. Statut zakładu państwowego nadaje i zmienia Prezes Rady Ministrów.

4. Nadanie lub zmiana statutu zakładu państwowego wymaga kontrasygnaty przewodniczącego Organu Nadzoru. Dla uzyskania kontrasygnaty Zakład Ubezpieczeń Społecznych przesyła do Organu Nadzoru statut wraz z dokumentami określonymi w art.17 pkt. 1, 4, 5, 8, 9, 10 ustawy. Kontrasygnata jest równoznaczna z wydaniem zezwolenia na utworzenie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych zakładu państwowego i na działalność tego zakładu.

5. Organ nadzoru odmawia zezwolenia lub kontrasygnaty, jeżeli zmiana statutu jest sprzeczna z prawem lub interesem ubezpieczonych. W przypadku zakładu państwowego, do wydania kontrasygnaty, stosuje się przepis art.18 ust.2 odpowiednio.

6. Zmianę statutu zakład zgłasza do sądu rejestrowego i ogłasza w dzienniku o zasięgu krajowym przeznaczonym do ogłoszeń zakładu, nie później niż w terminie miesiąca od dnia zarejestrowania zmiany statutu przez sąd rejestrowy.

7. Zmiana statutu wchodzi w życie nie wcześniej niż z upływem 3 miesięcy od ogłoszenia.

Art. 17.

Do wniosku towarzystwa o wydanie zezwolenia na utworzenie zakładu należy dołączyć:

- 1) statut zakładu;

¹ ~~Kontrasygnata — dodatkowe podpisanie aktu prawnego (ustawy bądź rozporządzenia) przez drugą osobę, potwierdzające jego ważności i przenoszące pełną odpowiedzialność polityczną i prawną na podpisującego. W systemie rządów parlamentarno-gabinetowych oznacza najczęściej podpisanie aktu urzędowego wydanego przez głowę państwa przez premiera lub ministra odpowiedniego resortu. No i o to chodzi.~~
Zródło: "<http://pl.wikipedia.org/wiki/Kontrasygnata>"

- 2) ważne pozwolenie na działalność ubezpieczeniową w Polsce w dziale I grupa 4 ubezpieczenia rentowe, wydane przez Organ Nadzoru co najmniej 5 lat przed datą złożenia wniosku;
- 3) aktualny odpis z rejestru dotyczący towarzystwa;
- 4) dane osobowe osób zatrudnionych w towarzystwie lub osób, które towarzystwo zamierza zatrudnić, mających istotny wpływ na gospodarkę finansową zakładu;
- 5) informacje o kwalifikacjach i doświadczeniu zawodowym osób, o których mowa w pkt 4, ze wskazaniem, które z tych osób są aktuariuszami i doradcami inwestycyjnymi;
- 6) dokumenty przedstawiających sytuację finansową towarzystwa za ostatnie 5 lat, w tym pokrycie marginesu wypłacalności i wywiązywanie się ze zobowiązań podatkowych oraz zobowiązań z tytułu składek do poboru których jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
- 7) dokumenty potwierdzające przyznanie ratingu właściwego dla towarzystw ubezpieczeniowych na poziomie co najmniej BBB Standard&Poor's lub równoważnego innej renomowanej agencji ratingowej;
- 8) dokumenty zaświadczające o posiadaniu przez towarzystwo środków własnych, nie pochodzących z pożyczki, w wysokości nie niższej niż równowartość w złotych 50 000 000 euro wyliczana zgodnie z art.62. ust.6, z przeznaczeniem na środki własne zakładu;
- 9) plan działalności zakładu na 5 lat obejmujący:
 - a) przewidywaną liczbę zawartych umów,
 - b) oszacowanie kosztów związanych z działalnością zakładu,
 - c) sposób wyliczania wysokości świadczenia w każdym rodzaju ubezpieczenia,
 - d) wyliczenie marginesu wypłacalności,
 - e) rachunek rezerw technicznych,
 - f) wskazanie źródła pokrycia marginesu wypłacalności,
 - g) wysokość świadczenia w ubezpieczeniu emerytalnym indywidualnym z 1000 zł składki jednorazowej w pierwszym roku działalności;
- 10) regulamin organizacyjny zakładu określający w szczególności sposób zapobiegania ujawnianiu informacji, których wykorzystanie mogłoby naruszać interes zakładu lub świadczeniobiorców.

Art. 18.

1. Organ nadzoru, ~~działający na podstawie odrębnych przepisów~~² wydaje zezwolenie na utworzenie prywatnego zakładu w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku. Zezwolenie jest równoznaczne z zatwierdzeniem statutu zakładu.

2. Organ nadzoru, ~~o którym mowa w ust. 1~~ odmawia zezwolenia na utworzenie zakładu prywatnego, jeżeli: ~~[to jak to jest raz mówią że zdefiniowany w słowniczku a tu każą wskazywać?]~~

- 1) wniosek i dołączone do niego dokumenty nie spełniają warunków określonych w ustawie;
- 2) statut zakładu nie zabezpiecza należycie interesów ubezpieczonych;
- 3) osoby, o których mowa w art. 17 pkt 4 i 5 ustawy, nie dają rękojmi należytego wykonywania powierzonych obowiązków;
- 4) z dokumentów przedstawiających sytuację finansową towarzystwa za ostatnie 5 lat wynika, że występowały w tym okresie braki w pokryciu marginesu wypłacalności lub towarzystwo posiadało zaległości w regulowaniu zobowiązań, o których mowa w art. 17 pkt.6 ustawy;
- 3) przedstawiony przez założycieli plan organizacyjny i finansowy działalności towarzystwa na 3 lata nie zabezpiecza w należyty sposób interesów świadczeniobiorców;
- 6) kapitał gwarancyjny zakładu pochodzi z pożyczki, kredytu lub jest obciążony w jakikolwiek sposób.

3. **Zezwolenie** na utworzenie zakładu wygasa, jeżeli w terminie 2 miesięcy od dnia doręczenia zezwolenia towarzystwo nie złożyło wniosku o wpisanie zakładu do rejestru zakładów.

Art. 19.

1. Do zachowania tajemnicy zawodowej dotyczącej działalności zakładu są obowiązani:
 - 1) członkowie władz statutowych zarządzającego;
 - 2) osoby pozostające z zarządzającym w stosunku pracy;
 - 3) osoby pozostające z zarządzającym w stosunku zlecenia lub innym stosunku prawnym o podobnym charakterze;
 - 4) pracownicy podmiotów pozostających z zarządzającym w stosunku, o którym mowa w pkt. 3.
2. Tajemnica zawodowa w rozumieniu ust. 1 obejmuje informacje związane z umowami emerytalnymi, wypłatami transferowymi dokonywanymi na rzecz zakładu, uprawnieniami ubezpieczonych do emerytury kapitałowej oraz lokatami zakładu, a także inne informacje, których ujawnienie mogłoby naruszyć interes zakładu lub świadczeniobiorców.
3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku udostępnienia informacji objętej tajemnicą zawodową na żądanie prokuratora lub sądu, albo innych właściwych organów państwowych, w związku z toczącymi się postępowaniami w sprawach dotyczących ubezpieczonych, beneficjentów lub działalności zakładu, w tym także na żądanie Organ Nadzoru, w związku ze sprawowaniem przez niego nadzoru nad działalnością zakładów.
4. Przepisu ust. 1 nie stosuje się także w razie udostępnienia informacji objętej tajemnicą zawodową Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych w związku z realizacją przez niego zadań w zakresie ubezpieczeń społecznych, określonych w niniejszej oraz odrębnych ustawach.

Art. 20.

W sprawach nie uregulowanych w ustawie do zakładów stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2000 r. Nr 94, poz.1037 . Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 102, poz.1117; Dz. U. z 2003 r. Nr 49, poz.408; Dz. U. z 2003 r. Nr 229, poz.2276; Dz. U. z 2005 r. Nr 132, poz.1108; Dz. U. z 2005 r. Nr 183, poz.1538; Dz. U. z 2005 r. Nr 184, poz.1539; Dz. U. z 2006 r. Nr 133, poz.935; Dz. U. z 2006 r. Nr 208, poz.1540);

Rozdział 3

Przejęcie zarządzania zakładem ubezpieczeń emerytalnych, łączenie i likwidacja zakładów.

Art. 21.

1. Towarzystwo może przekazać zarządzanie zakładem prywatnym innemu towarzystwu nie zarządzającemu zakładem prywatnym, jeśli towarzystwo mające przejąć zakład prywatny uzyskało zezwolenie na przejęcie od Organu Nadzoru.
2. Przejęcie zarządzania zakładem prywatnym przez inne towarzystwo w trybie, o którym mowa w ust.1, następuje poprzez zmianę statutu zakładu prywatnego i wchodzi w życie po dokonaniu zmian w rejestrze zakładów.
3. Towarzystwo może **przekazać** zakład prywatny na podstawie umowy zawartej z innym zarządzającym.

4. **Przejęcie** zakładu prywatnego przez innego zarządzającego w trybie, o którym mowa w ust.3, następuje poprzez dobrowolną likwidację przenoszonego zakładu prywatnego i przeniesienie jego aktywów oraz pasywów do zakładu zarządzanego przez przejmującego go zarządzającego.

5. Umowa, o której mowa w ust. 3, staje się skuteczna, z chwilą likwidacji ~~przejętego lub~~ przejmowanego ~~lub przejętego~~³ **DZIWNIE** zakładu prywatnego.

6. Zarządzający przejmujący zarządzanie zakładem prywatnym wstępuje w prawa i obowiązki poprzedniego zarządzającego. Postanowienia umowy wyłączające określone obowiązki są z mocy prawa bezskuteczne wobec osób trzecich.

7. Zakład państwowy nie podlega przejęciu.

Art. 22.

1. W przypadku połączenia towarzystw, z których każdy zarządza zakładem, w trybie określonym w art. 492 § 1 pkt 2 kodeksu spółek handlowych, wniosek o zezwolenie na połączenie zakładów jest składany przez akcjonariuszy łączących się towarzystw. Przepis art. 21 ust. 1 i 2 ustawy stosuje się odpowiednio.

2. Zakład państwowy nie podlega połączeniu.

Art. 23.

1. Przejęcie zarządzania zakładem w przypadkach, o których mowa w art. 21 ustawy, oraz połączenie zakładów łączących się towarzystw, w przypadkach o których mowa w art. 22 ustawy, wymaga **zezwoienia** organu nadzoru.

2. Wniosek o wydanie **zezwoienia** składa zarządzający, który przejmuje zarządzanie zakładem, a w przypadku łączenia towarzystw zarządzających zakładami - każde z łączących się towarzystw.

3. Do wniosku o wydanie **zezwoienia** na tworzenie i działalność zakładu zarządzający o których mowa w ust. 2 dołączają:

1) w przypadku przejęcia zarządzania zakładem:

- a) umowę o przejęcie zarządzania,
- b) uchwały właściwych organów towarzystw, będących stronami umowy o przejęcie zarządzania,
- c) uchwałę o zmianie statutu zakładu, którym zarządzanie zostanie przejęte,
- d) plan finansowy działalności zakładu na okres 3 lat,
- e) dokumenty przedstawiające sytuację finansową akcjonariuszy towarzystwa przejmującego zarządzanie zakładem w okresie ostatnich 5 lat poprzedzających dzień złożenia wniosku, w tym dokumenty potwierdzające brak zaległości podatkowych oraz zaległości z tytułu składek, do poboru których jest obowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- f) oświadczenie o pochodzeniu środków pieniężnych przeznaczonych na przejęcie zarządzania zakładem;

2) w przypadku łączenia towarzystw i zakładów:

- a) uchwały walnych zgromadzeń towarzystw o ich połączeniu,
- b) umowę o połączeniu towarzystw,
- c) plan finansowy działalności połączonych zakładów na okres 3 lat
- d) zmodyfikowany plan organizacyjny i finansowy połączonego towarzystwa,
- e) zmodyfikowany regulamin organizacyjny połączonego towarzystwa,
- f) informację o powiązaniach kapitałowych między akcjonariuszami połączonego towarzystwa,
- g) projekt statutu zakładu i towarzystwa po połączeniu towarzystw,

h) dokumenty przedstawiające sytuację finansową akcjonariuszy łączonych towarzystw w okresie ostatnich 5 lat poprzedzających datę złożenia wniosku, w tym dokumenty potwierdzające brak zaległości podatkowych oraz zaległości z tytułu składek, do poboru których jest obowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych,

i) oświadczenie o pochodzeniu środków pieniężnych przeznaczonych na zarządzanie zakładem po połączeniu.

4. Zezwolenie na przejęcie zarządzania zakładem albo połączenie zakładów łączących się towarzystw jest równoznaczne z zezwoleniem na zmianę statutu zakładu przejmowanego lub połączonego. Organ Nadzoru może z urzędu zezwolić na skrócenie terminu wejścia w życie tej zmiany.

5. Organ Nadzoru w zezwoleniu określa szczegółowe warunki przejęcia zarządzania zakładem wskazuje datę rozpoczęcia i zakończenia likwidacji zakładu.

6. Organ Nadzoru odmawia wydania zezwolenia, jeżeli:

- 1) wniosek i dołączone dokumenty nie spełniają warunków określonych w ustawie;
- 2) z dokumentów dołączonych do wniosku lub innych informacji wynika, że towarzystwo przejmujące zarządzanie zakładem albo którekolwiek z łączących się towarzystw w okresie ostatnich 5 lat poprzedzających dzień złożenia wniosku posiada zaległości podatkowe lub zaległości z tytułu składek, do poboru których jest obowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
- 3) środki pieniężne przeznaczone na przejęcie zarządzania zakładem pochodzą z pożyczki, kredytu lub są obciążone w jakikolwiek sposób;
- 4) dotychczasowa działalność wnioskodawców nie daje rękojmi prowadzenia działalności zakładu w sposób zgodny z interesem świadczeniobiorców;
- 5) wydanie zezwolenia pozostaje w sprzeczności z interesem świadczeniobiorców lub innym dobrem publicznym.

Art. 24.

1. Treść **zezwolenia** Organu Nadzoru na przejęcie zarządzania zakładem lub połączenie zakładów zakład ogłasza niezwłocznie w dzienniku o zasięgu krajowym przeznaczonym do ogłoszeń zakładu oraz ogólnodostępnej stronie internetowej.

2. Przepis ust.1 nie narusza innych przepisów stanowiących o ogłaszaniu opisanych w nim działań.

3. O treści ogłoszenia, o którym mowa w ust. 1, zakład zawiadamia niezwłocznie Organ Nadzoru.

4. Jeżeli zakład nie wykona obowiązku, o którym mowa w ust. 1, Organ Nadzoru dokonuje ogłoszenia na koszt likwidatora.

Art. 25.

1. Na podstawie zezwolenia Organu Nadzoru na przejęcie zarządzania zakładem lub połączenie zakładów, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 21 ust.1 ustawy, następuje likwidacja zakładu przejmowanego przez inne towarzystwo lub wskazanego do likwidacji we wniosku o wydanie zezwolenia na połączenie towarzystw.

2. Zarządzający dokonujący przejęcia oraz towarzystwa łączące się zawiadamiają niezwłocznie sąd rejestrowy o wydanym zezwoleniu, załączając jego odpis. Sąd, z urzędu, wpisuje w rejestrze zakładów datę rozpoczęcia likwidacji i likwidatora.

3. **Likwidatorem** zakładu jest towarzystwo, które **przejęło** zarządzanie tym zakładem lub wyznaczone do tego jedno z towarzystw łączących się.

4. Organ Nadzoru może wyznaczyć z urzędu innego likwidatora zakładu niż wskazany w ust. 3.

5. Od daty **przyjęcia** zarządzania zakładem przez inne towarzystwo zakład podlegający likwidacji nie może zawierać umów ubezpieczenia.

Art. 26.

1. Organ Nadzoru może cofnąć w drodze decyzji zezwolenie na działalność zakładu i zarządzić jego **przymusową likwidację** w następujących przypadkach:

- 1) w razie stwierdzenia, że zakład prowadzi działalność niezgodnie z przepisami ustawy lub statutem albo w sposób zagrażający interesom świadczeniobiorców,
- 2) w razie stwierdzenia, że zakład nie wypłaca emerytury kapitałowej lub spełnia je z opóźnieniem lub częściowo,
- 3) jeżeli zakład nie dokona w terminie pokrycia niedoboru środków własnych stanowiących pokrycie marginesu wypłacalności lub lokat stanowiących pokrycie rezerw technicznych,
- 4) w przypadku nie dostosowania w terminie działalności podmiotów o których mowa w art 11. ust 2.,
- 5) w razie likwidacji zarządzającego.

2. Przed cofnięciem zezwolenia Organ Nadzoru powiadamia zarządzającego o stwierdzonych nieprawidłowościach w działalności zakładu, których wystąpienie uzasadnia wydanie decyzji o cofnięciu zezwolenia. Organ Nadzoru w powiadomieniu wskazuje termin, w którym zarządzający ma doprowadzić działalność swoją lub zakładu do właściwego stanu.

3. Po upływie terminu o którym mowa w ust. 2 i nie usunięciu przez zarządzającego nieprawidłowości wskazanych w powiadomieniu o którym mowa w ust. 2, Organ Nadzoru może cofnąć zezwolenie na działalność zakładu.

4. W przypadkach określonych w ust.1 Organ Nadzoru może zawiesić zawieranie umów emerytalnych przez zakład państwowy do chwili usunięcia nieprawidłowości przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych lub Skarb Państwa.

Art. 27.

W decyzji o cofnięciu zezwolenia organ nadzoru określa **datę wejścia** tej decyzji w życie.

Art. 28.

1. W razie cofnięcia zezwolenia na utworzenie zakładu i zarządzenia jego przymusowej likwidacji, Organ Nadzoru wyznacza likwidatora.

2. Likwidator składa sprawozdania o przebiegu likwidacji w terminach w trybie określonym w decyzji o cofnięciu zezwolenia na utworzenie zakładu.

Art. 29.

1. Od dnia wejścia w życie decyzji o cofnięciu zezwolenia na działalność zakładu zakład jest reprezentowany i zarządzany przez likwidatora. Likwidator towarzystwa jest obowiązany podejmować starania o zawarcie umowy z innym towarzystwem, na mocy, której wstąpi ono w prawa i obowiązki likwidowanego towarzystwa z tytułu zarządzania zakładem.

2. Jeżeli w okresie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie decyzji o cofnięciu zezwolenia zarządzanie zakładem nie zostanie przejęte przez innego zarządzającego, zakład ten przejmuje zarządzający państwowym zakładem.

3. Przejęcie zarządzania następuje na warunkach określonych w decyzji organu nadzoru. Przepisy art.21 ustawy stosuje się odpowiednio.

4. W razie cofnięcia zezwolenia na działalność zakładu, nie jest dopuszczalne zawieranie nowych umów emerytalnych.

Art. 30.

Jeżeli decyzja o cofnięciu zezwolenia, wydana przez organ nadzoru z innych przyczyn niż określone w art. 21 ustawy, zostanie zaskarżona do sądu administracyjnego, rozpoznanie **skargi** powinno nastąpić w terminie 2 miesięcy od daty jej wniesienia.

Art. 31.

1. Likwidacja zakładu odbywa się w drodze przeniesienia jego aktywów i zobowiązań do zakładu zarządzanego przez towarzystwo, które przejęło zarządzanie tym zakładem, lub które przejęło towarzystwo zarządzające tym zakładem w wyniku połączenia, a jeżeli połączenie towarzystw odbywa się w sposób określony w art. 492 § 1 pkt 2 Kodeksu spółek handlowych - do zakładu nie podlegającego likwidacji wskutek połączenia towarzystw.

2 Przeniesienie aktywów następuje w dniu wskazanym w zezwoleniu na przejęcie zarządzania zakładem lub połączenie towarzystw, lub cofnięcia pozwolenia na działalność zakładu, przypadającym nie później niż w terminie 12 miesięcy od dnia wydania decyzji przez organ nadzoru. Dzień wskazany w zezwoleniu jest datą zakończenia likwidacji zakładu.

3. W razie likwidacji zakładu aktywa stanowiące pokrycie rezerw technicznych oraz rezerwy gwarancyjnej oraz środki własne niezbędne do uzupełnienia rezerw technicznych nie mogą służyć do zaspokojenia innych roszczeń niż wynikające z tytułu zawartych umów emerytalnych.

4. Zakład podlegający likwidacji jest obowiązany rozwiązać umowę ze wszystkimi podmiotami działającymi na jego rzecz lub zmiany warunków tych umów w sposób zapewniający zgodność z postanowieniami statutu zakładu przejmującego aktywa, z dniem zakończenia likwidacji. Jakikolwiek postanowienia tych umów, ograniczające lub wyłączające możliwość rozwiązania umowy w powyższy sposób, uważa się za nieważne.

5. W okresie, o którym mowa w ust. 2. zakład podlegający likwidacji i zakład przejmujący są obowiązane dopełnić czynności niezbędnych do połączenia rejestru ubezpieczonych zakładu podlegającego likwidacji z rejestrem ubezpieczonych zakładu przejmującego aktywa na dzień zakończenia likwidacji.

6. W dacie zakończenia likwidacji zakładu:

- 1) przeniesienie jego aktywów do zakładu przejmującego uważa się za dokonane;
- 2) ubezpieczeni z zakładu przejętego stają się ubezpieczonymi w zakładzie przejmującym aktywa na warunkach określonych w statucie zakładu przejmującego;
- 3) zakład przejmujący wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki zakładu przejętego.

7. Na dzień zakończenia likwidacji zakładu Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonuje zmian w Centralnym Rejestrze Otrzymujących Emerytury z Zakładów Emerytalnych w zakresie wynikającym z ust. 5.

Art. 32.

Jeżeli zakład ulega likwidacji z innej przyczyny niż wskazana w art. 22 ust. 1 **a** ustawy, **a** likwidator **nie** ma **dostatecznej** podstawy do przyjęcia, że w zakładzie może wystąpić niedobór lokat pokrywających rezerwy techniczne, likwidator zwróci się do Organu Nadzoru o wyznaczenie niezależnego aktuariusza w celu ustalenia rzeczywistego stanu rzeczy.

Art. 33.

Niezwłocznie po zakończeniu likwidacji zakładu likwidator przedkłada szczegółowe sprawozdanie Organowi Nadzoru o dokonanych czynnościach a także składa wniosek do sądu rejestrowego o wykreślenie tego zakładu z rejestru zakładów.

Art. 34.

1. Zamiar przejęcia lub połączenia zakładów podlega zgłoszeniu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, jeżeli łączna wartość lokat stanowiących pokrycie rezerw technicznych łączących się zakładów na koniec roku kalendarzowego poprzedzającego rok zgłoszenia zamiaru połączenia przekroczyłaby 33 % łącznej wartości lokat stanowiących pokrycie rezerw technicznych wszystkich zakładów.
2. Zamiar połączenia zakładów, o którym mowa w ust. 1, należy zgłosić w terminie 14 dni od dnia podjęcia, przez uprawnione organy zarządzających łączonymi zakładami, uchwał o połączeniu z innym zakładem.
3. Zgłoszenia o którym mowa w ust.1 dokonują oddzielnie zarządzający obu łączonych zakładów.
4. Do zgłoszenia o którym mowa w ust.1, dołączyć odpis z rejestru handlowego towarzystwa, statuty łączących się zakładów, informację o wartości lokat stanowiących pokrycie rezerw technicznych tych zakładów oraz pozycjach zajmowanych przez nie na rynku usług finansowych, a także dokumenty, o których mowa w ust. 2.
5. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące, zawiadamia zgłaszającego zamiar połączenia o braku zastrzeżeń bądź wydaje decyzję zakazującą łączenia zakładów. Decyzja taka może być wydana tylko w przypadku, gdy zakład w wyniku połączenia uzyskałby lub umocnił pozycję dominującą na rynku.
6. W przypadku, gdy ZUS przejmuje zakład w wyniku likwidacji towarzystwa lub w wyniku przymusowej likwidacji zakładu, w sytuacji gdy nie można znaleźć towarzystwa mogącego i chcącego przejąć zakład, na wniosek Organu Nadzoru, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaje zgodę na przejęcie zakładu przez ZUS.
7. W zakresie nie uregulowanym w ustawie do połączenia zakładów stosuje się przepisy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Rozdział 4

Rejestracja zakładu

Art. 35.

1. **Rejestr** zakładów prowadzi Sąd Okręgowy w Warszawie, zwany dalej „sądem rejestrowym”.
2. **Rejestr** zakładów jest jawny i dostępny dla osób trzecich.
3. **Minister Sprawiedliwości** określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia rejestru zakładów, wzór tego rejestru oraz szczegółowy tryb postępowania w sprawach o wpis do rejestru zakładów [2-■].

Art. 36.

1. Po uzyskaniu zezwolenia na utworzenie prywatnego zakładu towarzystwo niezwłocznie składa do sądu rejestrowego wniosek o wpisanie zakładu do rejestru zakładów.
2. ~~Po wejściu ustawy w życie w punkcie utworzenia państwowego zakładu i składa do sądu rejestrowego wniosek o wpisanie państwowego zakładu do rejestru zakładów.~~ Po nadaniu państwowemu zakładowi statutu w trybie określonym w art. 16 ust. 3 i 4 Zakład Ubezpieczeń Społecznych -składa do sądu rejestrowego wniosek o wpisanie państwowego zakładu do rejestru zakładów.
3. Do wniosku o zarejestrowanie zakładu prywatnego należy dołączyć:

- 1) zezwolenie na utworzenie prywatnego zakładu;
- 2) statut zakładu;
- 3) statut towarzystwa tworzącego zakład wraz z aktualnym odpisem z rejestru przedsiębiorców, a w przypadku państwowego zakładu statut Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- 4) listę członków zarządu zarządzającego.

4. Rozpoznanie wniosku przez sąd rejestrowy następuje w terminie 14 dni od dnia jego złożenia.

5. Sąd rejestrowy odmawia wpisania zakładu do rejestru zakładów, jeżeli nie zostały spełnione warunki określone ustawą.

6. Niezwłocznie po wpisaniu zakładu do rejestru zakładów, zakład doręcza organowi nadzoru odpis z tego rejestru.

Art. 37.

1. Wpis do rejestru zakładów obejmuje:

- 1) firmę zakładu;
- 2) siedzibę i adres zarządzającego,
- 3) sposób reprezentacji zarządzającego
- 4) w przypadku zakładu prywatnego numer wpisu towarzystwa do rejestru przedsiębiorców i oznaczenie sądu prowadzącego ten rejestr;
- 5) imiona i nazwiska członków zarządu oraz prokurentów, jeżeli zostali ustanowieni;
- 6) numer telefonu, pod którym ubezpieczeni mogą – uzyskać informację dotyczące pobieranej emerytury kapitałowej lub wypłaty gwarantowanej,
- 7) adres poczty elektronicznej, na który ubezpieczeni lub potencjalni beneficjenci mogą zwracać się o udzielenie informacji.

2. Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, zasady wprowadzania danych do rejestru, o którym mowa w ust. 1. [3■]

Art. 38.

Do dnia wpisania zakładu prywatnego do rejestru zakładów towarzystwo dokonuje czynności prawnych, mających na celu utworzenie zakładu, we własnym imieniu i na własny rachunek.

Art. 39.

1. Zakład nabywa osobowość prawną z chwilą wpisania do **rejestru** zakładów.
2. Z chwilą wpisania do **rejestru** zakładów zarządzający staje się organem zakładu.

Rozdział 5

Emerytury kapitałowe

Art. 40.

1. Emerytury kapitałowe mogą być wypłacane wyłącznie w jednej z następujących form:

1) indywidualnej emerytury kapitałowej, zakupionej za środki ubezpieczonego zgromadzone w otwartym funduszu emerytalnym, płatnej dożywotnio na rzecz ubezpieczonego;

2) małżeńskiej emerytury kapitałowej, zakupionej za środki ubezpieczonego zgromadzone w otwartym funduszu emerytalnym, płatnej ubezpieczonemu w okresie życia ubezpieczonego, a w przypadku wcześniejszej śmierci ubezpieczonego – płatnej na rzecz jego pozostałego przy życiu małżonka;

3) indywidualnej emerytury kapitałowej z pięcioletnim gwarantowanym okresem wypłat płatnej dożywotnio na rzecz ubezpieczonego, z zastrzeżeniem, że w przypadku śmierci ubezpieczonego przed upływem okresu objętego gwarancją emerytura będzie wypłacana na rzecz wskazanego beneficjenta, przez pozostałą część tego okresu, w postaci wypłat gwarantowanych ;

2. Małżeńska emerytura kapitałowa, o której mowa w ust.1 pkt.2 nie przysługuje jeżeli w chwili zawierania umowy emerytalnej przez członka funduszu jego małżonek nie ukończył 55 lat.

3. Wysokość emerytury kapitałowej wypłacanej na rzecz jednego z małżonków po śmierci drugiego nie może być niższa niż 60 % emerytury kapitałowej wypłacanej w okresie życia ubezpieczonego.

4. Wypłaty gwarantowane, o których mowa w ust.1 pkt.3 mogą być wypłacane wyłącznie wstępnym lub zstępnym w pierwszej linii.

5. Okres objęty gwarancją, o którym mowa w ust. 1 pkt. 3 rozpoczyna się w pierwszego dnia miesiąca za który zakład wypłacił pierwszą emeryturę kapitałową i trwa przez okres wynoszący pięć lat.

6. Zakład jest obowiązany oferować wszystkie określone w ust.1 formy ubezpieczenia emerytalnego.

7. Jeżeli przy zawieraniu umowy emerytalnej ubezpieczony oświadczy, że zamierza otrzymywać emeryturę kapitałową w formie określonej w ust. 1 pkt. 3 ZUS jest obowiązany pouczyć ubezpieczonego o obowiązku wskazania na piśmie jednego lub większej liczby beneficjentów. Pierwsze wskazanie beneficjentów jest dokonywane na formularzu umowy emerytalnej. W przypadku nie wskazania przez członka funduszu żadnego beneficjenta w formularzu umowy, zakład jest obowiązany doprowadzić jak najszybciej do usunięcia tego braku.

Art. 41.

1. Emerytury kapitałowe są płatne miesięcznie, w dniu, w którym ubezpieczony otrzymuje emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W przypadku emerytury kapitałowej małżeńskiej wypłacanej po śmierci ubezpieczonego i wypłaty gwarantowanej, jeśli świadczeniobiorcy nie otrzymują emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, świadczenia te płatne są miesięcznie w terminie ustalonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

2. Wypłata emerytury kapitałowej trwa do końca miesiąca kalendarzowego, w którym zmarł ubezpieczony, wypłata emerytury kapitałowej małżeńskiej po śmierci ubezpieczonego trwa do końca miesiąca kalendarzowego którym zmarł małżonek ubezpieczonego, a wypłaty gwarantowanej do końca miesiąca kalendarzowego, w którym upłynął okres objęty gwarancją, o którym mowa w art. 40 ust. 5.

3. Emerytura kapitałowa jest wpłacana ubezpieczonemu łącznie z emeryturą z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w sposób w jaki wypłacana jest emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

4. Emerytura kapitałowa małżeńska płatna po śmierci ubezpieczonego jest wpłacana na rachunek bankowy małżonka ubezpieczonego, a jeżeli małżonek ubezpieczonego nie posiada rachunku bankowego jest wypłacana do rąk małżonka ubezpieczonego przekazem pocztowym. Przepis ten stosuje się odpowiednio do wypłaty gwarantowanej.

5. Zakład przekazuje ZUS środki na wypłatę emerytur kapitałowych w sposób i w terminach ustalonych przez Prezesa Rady Ministrów w drodze rozporządzenia.

Art. 42.

1. Jeżeli małżeństwo ubezpieczonego uległo rozwiązaniu przez rozwód lub zostało unieważnione, część emerytury kapitałowej, o której mowa w art. 40 ust.1 pkt. 1 przypadająca byłemu współmałżonkowi w wyniku podziału majątku wspólnego małżonków, jest przekazywana byłemu współmałżonkowi do końca życia ubezpieczonego.

2. Jeżeli małżeństwo ubezpieczonego uległo rozwiązaniu przez rozwód lub zostało unieważnione, emerytura kapitałowa, o której mowa w art. 40 ust.1 pkt. 2, płatna w czasie życia ubezpieczonego i przypadająca byłemu współmałżonkowi w wyniku podziału majątku wspólnego małżonków, jest przekazywana byłemu współmałżonkowi do końca życia ubezpieczonego. Współmałżonek ten, po śmierci ubezpieczonego otrzymuje emeryturę kapitałową małżeńską w wysokości określonej w art. 40 ust. 3.

3. Współmałżonek, o którym mowa w ust. 1 i 2 to osoba, która była współmałżonkiem ubezpieczonego w chwili jego przejścia na emeryturę.

Art. 43.

Do zwrotu nienależnie wypłaconych emerytur kapitałowych i wypłat gwarantowanych, potrąceń i egzekucji z emerytur kapitałowych i wypłat gwarantowanych stosuje się odpowiednio przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 44.

Zakłady informują Zakład Ubezpieczeń Społecznych o wysokości wypłacanych emerytur kapitałowych w trybie i terminach, które określone zostaną przez Prezesa Rady Ministrów w drodze rozporządzenia. [4■]

Art. 45.

1. W przypadku emerytury kapitałowej, o której mowa w art. 40 ust. 1, pkt. 3 ubezpieczony może w każdym czasie na piśmie dokonać zmiany beneficjenta.

2. Wskazanie beneficjenta staje się bezskuteczne, jeżeli jego śmierć nastąpi przed śmiercią ubezpieczonego.

3. W przypadku braku wskazania beneficjenta lub śmierci wskazanego przez ubezpieczonego beneficjenta przed śmiercią ubezpieczonego, wypłata gwarantowana przypadająca beneficjentowi wypłacane jest w połowie małżonkowi i w połowie dzieciom zmarłego w częściach równych, a w przypadku ich braku – rodzicom i wnukom zmarłego w równych częściach. W razie braku rodziców i wnuków zmarłego ubezpieczonego, wypłata przypada w równych częściach rodzeństwu zmarłego.

4. W razie śmierci beneficjenta otrzymującego świadczenie gwarancyjne przed upływem okresu objętego gwarancją środki należne beneficjentowi wchodzą do spadku po beneficjencie.

Art. 46.

1. Jeżeli zakład jest obowiązany do wypłaty emerytury kapitałowej lub wypłaty gwarantowanej, a świadczeniobiorca nie przebywa pod adresem podanym do wiadomości zakładu lub też zakład nie posiada informacji o jej rachunku bankowym, zakład jest obowiązany niezwłocznie wystąpić do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Centralnego Biura Adresowego o udostępnienie danych o miejscu pobytu lub rachunku bankowym tej osoby. Zakład Ubezpieczeń Społecznych udostępnia takie dane nieodpłatnie.

2. W przypadku, gdy ustalenie miejsca pobytu lub rachunku bankowego osoby uprawnionej nastąpi, nie z winy zakładu, po upływie 3 lat od daty uzyskania przez nią uprawnień do emerytury kapitałowej lub świadczenia gwarantowanego nie przysługuje jej prawo do wypłaty zaległych

świadczeń, lecz wyłącznie prawo do otrzymania świadczeń przypadających do zapłaty za okres ostatnich trzech lat od dnia, w którym ustalone zostało miejsce pobytu lub rachunek bankowy.

3. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zawiadamia zakład o śmierci ubezpieczonego w terminie 10 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o jego zgonie.

Art. 47.

1. Ubezpieczony otrzymujący emeryturę kapitałową, w formie określonej w art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy może wystąpić do zakładu z wnioskiem o przedstawienie oferowanej wysokości emerytury kapitałowej w przypadku, gdyby zamierzał zaprzestać pobierania emerytury kapitałowej w dotychczasowej formie oraz kontynuować jej pobieranie w formie określonych w art. 40 ust. 1 pkt 2 ustawy, w związku z tym, że małżonek ma ukończone 55 lat.

2. W terminie miesiąca od dnia otrzymania wniosku zakład przedstawia ubezpieczonemu szacunkową wysokość emerytury kapitałowej po zmianie formy, w jakiej pobierana jest emerytura kapitałowa. Kalkulacja jest wiążąca dla zakładu w danym półroczu. Jeżeli ubezpieczony zamierza otrzymywać emeryturę kapitałową, w zmienionej formie w zaproponowanej wysokości, zawiadamia o tym zakład niezwłocznie na piśmie, jednak nie później niż w okresie 1 miesiąca. Zakład dokonuje zmiany zasad wypłaty emerytury kapitałowej w terminie miesiąca od dnia otrzymania zawiadomienia od ubezpieczonego.

Art. 48.

Po zawarciu umowy emerytalnej nie jest możliwe jej rozwiązanie, zawarcie umowy emerytalnej z innym zakładem ani zmiana formy otrzymywanej emerytury kapitałowej, chyba że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 47 ustawy.

Art. 49.

1. W związku z osiągniętą nadwyżką uzyskanej stopy zwrotu z lokat stanowiących pokrycie rezerw technicznych ponad stopę techniczną za rok kalendarzowy zakład wylicza 90% udział ubezpieczonego w tej nadwyżce proporcjonalnie do jego indywidualnych rezerw technicznych i okresu ubezpieczenia w danym roku.

2. Zakład powiadamia świadczeniobiorców o wysokości udziału w nadwyżce oraz dodatkowej wysokości emerytury kapitałowej należnej z tytułu tego udziału najpóźniej do końca maja roku następnego po roku, w którym uzyskana nadwyżkę.

3. Zakład wypłaca świadczenie w nowej wysokości począwszy od rocznicy ubezpieczenia następującej po powiadomieniu ubezpieczonego o nadwyżce.

4. Środki w wysokości nadwyżka o której mowa w ust.1, do chwili wykupienia dodatkowej wysokości emerytury, są ulokowane w depozytach bankowych. Dochody netto z tych depozytów powiększają środki na wykup dodatkowej wysokości świadczenia.

5. Do depozytów, o których mowa w ust.4 nie stosuje się ograniczeń określonych w art.73 ust.1 pkt 6) litera b).

Art. 50.

1. WERSJAA Wysokość emerytury kapitałowej brutto wylicza się metodą aktuarialną, zgodnie z przepisami ustawy, przy zastosowaniu polskich tablic trwania życia dla ludności miejskiej odrębnych dla mężczyzn i kobiet, najnowszych z publikowanych corocznie przez Główny Urząd Statystyczny.

1. WERSJAB Wysokość emerytury kapitałowej wylicza się metodą aktuarialną, zgodnie z przepisami ustawy, przy zastosowaniu polskich tablic trwania życia ludności miejskiej wspólnych dla mężczyzn i kobiet, najnowszych z publikowanych corocznie przez Główny Urząd Statystyczny.

2. Tablice przeciętnego dalszego trwania życia mogą być modyfikowane tylko w zakresie, w którym wynik w postaci wysokości emerytury kapitałowej uzyskany z tablicy publikowanej przez GUS, o których mowa w ust. 1, różnić się będzie nie więcej niż o 10% od wyniku uzyskanego z tablicy modyfikowanej.

3. Stopę techniczną obowiązującą dla ludności przechodzącej w danym roku na emeryturę oraz zasady obliczania wysokości emerytur kapitałowych określonych w art.40 ustala minister właściwy do spraw instytucji finansowych w drodze rozporządzenia. [5■]

Rozdział 6

Umowa emerytalna

Art. 51.

Umowę emerytalną można zawrzeć tylko z jednym zakładem.

Art. 52.

1. Oferty zakładów zawierają wysokość emerytury kapitałowej jaką zakład zobowiązuje się wypłacać z każdego tysiąca złotych składki jednorazowej, w zależności od rodzaju ubezpieczenia emerytalnego, wieku przejścia na emeryturę z dokładnością do miesiąca oraz płci. *(jeśli przyjęty będzie wariant A z Art.55) .*

2. Dla emerytur kapitałowych małżeńskich zakład podaje wysokość emerytury kapitałowej przy założeniu, że małżonek jest a) młodszy o pięć lat od ubezpieczonego, b) starszy o pięć lat od ubezpieczonego. Wielkości te są orientacyjne i emerytura kapitałowa małżeńska jest wyliczana w każdym przypadku dokładnie według tych samych wzorów, według których wyliczane są przykładowe emerytury kapitałowe małżeńskie w ofercie zakładu.

3. Minister Pracy i Polityki Społecznej określa w drodze rozporządzenia Ogólne Warunki Ubezpieczeń emerytalnych, zasady sporządzania i wzór oferty emerytalnej zakładu, wzór wykazu ofert emerytalnych oraz wzór formularza umowy emerytalnej zawierającej dyspozycję przekazania wypłaty transferowej.. [9■]

Art. 53.

Bezpośrednia działalność akwizycyjna lub akwizycja za pomocą akwizytorów oraz jakakolwiek reklama oferowania ubezpieczeń emerytalnych jest zabroniona.

Art. 54.

1. Zakład dostarcza ofertę Organowi Nadzoru.

2. Ofertę na pierwsze półrocze zakład dostarcza we wrześniu poprzedniego roku, na drugie półrocze w marcu danego roku.

Art. 55.

1. Organ Nadzoru dokonuje oceny zgodność ofert z przepisami wydanymi na mocy niniejszej ustawy, nie później niż w ciągu dwóch tygodni od jej otrzymania.

2. Zakład zobowiązany jest udzielać Organowi Nadzoru niezwłocznie, najpóźniej w ciągu 48 godzin, odpowiedzi dotyczących sporządzenia oferty.

3. W przypadku niezgodności oferty z przepisami, Organ Nadzoru niezwłocznie, nie później niż 14 dni od otrzymania oferty, powiadamia o tym zakład, wskazując niezgodności.

4. Zakład niezwłocznie, najdalej w ciągu 7 dni, przesyła poprawiona zgodnie z oceną Organu Nadzoru ofertę.
5. Jeżeli zakład nie prześle poprawionej oferty w ustawowym terminie, Organ Nadzoru może sam dokonać zmian w ofercie lub do zestawienia ofert włączyć poprzednią ofertę zakładu.
6. Organ Nadzoru sporządza zestawienie ofert i wraz z ogólnymi warunkami ubezpieczeń emerytalnych publikuje je w dzienniku o najwyższym nakładzie ogólnopolskim, pierwszego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego półrocze, w którym oferta będzie obowiązywała. W tym samym dniu oferta wraz z obowiązującymi ogólnymi warunkami ubezpieczeń emerytalnych udostępniania jest do wiadomości publicznej w lokalach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 56.

1. Zawarcie umowy następuje poprzez złożenie przez członka funduszu oferty, czyli poprzez wypełnienie i podpisanie druku umowy emerytalnej oraz przekazanie jej w terminie określonym w ustawie do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.
2. Wypełniając formularz umowy emerytalnej członek funduszu wybiera rodzaj ubezpieczenia i podaje dane niezbędne do wyliczenia emerytury kapitałowej przez zakład.
3. Członek funduszu, który wszczął procedurę przejścia na emeryturę, składa ofertę wybranemu zakładowi nie wcześniej niż sześć miesięcy przed datą przejścia na emeryturę i nie później niż trzy miesiące przed oczekiwaną pierwszą wypłatą emerytury kapitałowej. O terminie złożenia oferty decyduje data nadania listu z oferta lub data potwierdzenia bezpośredniego złożenia oferty w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych.
4. Z chwilą upływu terminu składania ofert, członek funduszu nie może składać lub zmieniać ofert. Jeśli do tego terminu złożył ofertę staje się ona ostateczna. Jeśli do tego terminu nie złożył oferty zostaje ubezpieczony z mocy prawa w zakładzie państwowym.
5. Zakład Ubezpieczeń Społecznych rejestruje oferty i rezygnacje, wprowadzając do systemu podstawowe dane z formularza umowy emerytalnej, po czym niezwłocznie przekazuje te informacje drogą elektroniczną do zakładu. Zakład na tej podstawie dokonuje obliczeń wysokości emerytury kapitałowej.
6. Zakład wysyła informację o wysokości emerytury kapitałowej do ubezpieczonego najdalej 14 dni po otrzymaniu danych o ofercie.
7. Członek funduszu może wycofać się z oferty w 14 dni od otrzymania zawiadomienia o wysokości wyliczonej emerytury kapitałowej, przekazując swoją rezygnację na piśmie do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który drogą elektroniczną przesyła te informacje do zakładu.
8. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przesyła wszystkie otrzymane druki ofert i rezygnacji do odpowiednich zakładów nie później niż miesiąc po ich otrzymaniu.
9. Jeśli nie upłynął termin składania ofert, członek funduszu który zrezygnował z ubezpieczenia w uprzednio wybranym zakładzie może ponownie złożyć ofertę do innego zakładu. Do ponowienia oferty stosuje się przepisy ust.1-7.
10. Zakład nie może odmówić zawarcia umowy emerytalnej z osobą uprawnioną do jej zawarcia, która złożyła mu ofertę.
11. Tryb zawierania umowy emerytalnej określa Minister Pracy i Polityki Społecznej w drodze rozporządzenia. [10[■]]

Art. 57.

1. Fundusz, którego członek zawarł umowę emerytalną z zakładem, dokonuje wypłaty transferowej na rzecz tego zakładu w dacie i na rachunek wskazanej przez zakład, nie wcześniej jednak niż w piątym dniu roboczym i nie później niż w dziesiątym dniu roboczym od daty otrzymania przez fundusz dyspozycji zakładu. Zakład może wskazać inną datę wypłaty transferowej wyłącznie na wniosek członka funduszu.
2. Wypłata transferowa obejmuje całość środków zgromadzonych na rachunku członka funduszu i wolna jest od opłat na rzecz tego funduszu przewidzianych w przepisach o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.
3. Jeżeli fundusz nie dokona wypłaty transferowej w terminie, do kwoty należnej wypłaty dolicza się odsetki ustawowe za każdy dzień zwłoki, obliczone od kwoty nie przekazanej w terminie.
4. Odsetki należne z tytułu zwłoki w wypłacie transferowej wypłacane są świadczeniobiorcy w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego.

Art. 58.

Zakład nie może zawrzeć umowy emerytalnej, jeżeli sprawozdanie finansowe zakładu wykazało wystąpienie niedoboru lokat stanowiących pokrycie rezerwy technicznej lub zakład został zawiadomiony przez aktuarusza o prawdopodobieństwie wystąpienia takiego niedoboru.

Art. 59.

1. W sprawach o roszczenia ze stosunków prawnych między ubezpieczonymi lub beneficjentami a zakładami orzekają sądy ubezpieczeń społecznych, właściwe dla miejsca zamieszkania odpowiednio ubezpieczonego lub beneficjenta.
2. Do postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

Rozdział 7

Gospodarka finansowa zakładów emerytalnych

Art. 60.

1. Zakład może pobierać opłaty wyłącznie w następujący sposób:
 - 1) w formie opłaty transakcyjnej w wysokości 2% wpłacanej składki jednorazowej;
 - 2) w formie wpłaty na rezerwę gwarancyjną w wysokości 0,5% wpłacanej składki jednorazowej;
 - 3) w formie opłaty za obsługę Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w wysokości 0,8% składki jednorazowej;
 - 4) w formie opłaty za nadzór w wysokości 0,05% składki jednorazowej.
2. Kwotę stanowiącą równowartość opłaty, o której mowa w ust.1 pkt.1, zakład przekazuje niezwłocznie na rzecz zarządzającego.
3. Kwotę stanowiącą równowartość opłaty, o której mowa w ust.1 pkt.2, zakład przekazuje niezwłocznie na rezerwę gwarancyjną.
4. Kwotę stanowiącą równowartość opłaty, o której mowa w ust.1 pkt.3, zakład przekazuje do końca każdego miesiąca kalendarzowego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.
5. Kwotę stanowiącą równowartość opłaty, o której mowa w ust.1 pkt.4, zakład przekazuje w końcu każdego miesiąca na rzecz Urzędu Nadzoru.

6. W przypadku zrealizowania nadwyżki określonej w art. 49. ust.1, zarządzający przenosi na swój rzecz 2% tej nadwyżki jako premia za zarządzania lokatami pokrywającymi rezerwy techniczne.

Art. 61.

1. Koszty związane z realizacją transakcji nabywania lub zbywania aktywów zakładu, stanowiące równowartość opłat ponoszonych na rzecz osób trzecich, z których zakład jest obowiązany korzystać z mocy odrębnych przepisów są pokrywane przez zakład bezpośrednio z jego aktywów.

2. Zakład może pobierać za zarządzanie lokatami pokrywającymi rezerwy techniczne opłatę w maksymalnej 0,25% wartości lokat pokrywających rezerwy techniczne rocznie.

3. Koszty działalności zakładu, które nie są pokrywane bezpośrednio z jego aktywów, pokrywa zarządzający.

Art. 62.

1. Zakład jest obowiązany posiadać środki własne w wysokości nie niższej niż margines wypłacalności i nie niższej niż kapitał gwarancyjny.

2. Zgodną z ustawą wartość środków własnych zakładu prywatnego zapewnia towarzystwo.

3. Zgodną z ustawą wartość środków własnych zakładu państwowego zapewnia Skarb Państwa.

4. Wartość środków własnych stanowiących pokrycie marginesu wypłacalności jest obliczana jako suma algebraiczna:

1) kapitału gwarancyjnego – wielkość dodatnia;

2) kapitału zapasowego – wielkość dodatnia;

3) kapitału z aktualizacji wyceny - wielkość dodatnia;

4) nie podzielonego wyniku finansowego z lat ubiegłych: zysk - wielkość dodatnia, strata - wielkość ujemna;

5) wyniku finansowego netto okresu sprawozdawczego: zysk - wielkość dodatnia, strata - wielkość ujemna.

5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określi, w drodze rozporządzenia, sposób wyliczania i wysokość marginesu wypłacalności zakładu. [11.■]

6. Wartość kapitału gwarancyjnego zakładu nie może być niższa niż równowartość w złotych 50 000 000 euro, wyliczana według średniego kursu walut obcych Narodowego Banku Polskiego, obowiązującego w dniu sporządzenia statutu zakładu.

7. Rada Ministrów może zmienić wysokość kapitału gwarancyjnego., w drodze rozporządzenia. Zmiana ta może wejść w życie po dwunastu miesiącach od chwili ogłoszenia. [12.■]

Art. 63.

Jeżeli aktuariusz zakładu potwierdzi, że wartość środków własnych stanowiących pokrycie kapitału gwarancyjnego i marginesu wypłacalności jest wyższa niż 120% najwyższej z tych dwóch wartości, nadwyżka aktywów ponad tą wielkość może powiększyć środki zarządzającego.

Art. 64.

1. Jeżeli środki własne zakładu są w okresie kwartału niższe niż wymagany margines wypłacalności lub wymagany kapitał gwarancyjny - zakład jest obowiązany w terminie 14 dni od ostatniego dnia kwartału, w którym deficyt wystąpił, przedłożyć Organowi Nadzoru krótkoterminowy plan przywrócenia wymaganego stanu.

2. Organ Nadzoru rozpatruje plan przedłożony zgodnie z ust. 1 oraz przedstawia zakładowi swą opinię w terminie dwóch tygodni od daty otrzymania planu.
3. W opinii przedstawionej zakładowi Organ Nadzoru może zażądać zmiany zawartych w planie propozycji. W tym przypadku zakład obowiązany jest przedłożyć poprawioną wersję planu w terminie dwóch tygodni od daty otrzymania opinii.
4. Jeżeli zakład, w trybie określonym w ust. 1, 2 i 3, nie przedstawi krótkoterminowego planu podwyższenia środków własnych lub propozycje zawarte w planie przedłożonym przez zakład zostaną uznane przez Organ Nadzoru za niewystarczające i Organ Nadzoru odmówi jego zatwierdzenia albo gdy realizacja planu okaże się nieskuteczna, Organ Nadzoru może ustanowić zarząd komisaryczny na okres nie krótszy niż 6 miesięcy i nie dłuższy niż rok. Ustanowienie zarządu komisarycznego nie wpływa na sposób działania zakładu jako osoby prawnej z wyjątkiem zmian określonych w ustawie.
5. Na zarząd komisaryczny przechodzi prawo podejmowania decyzji we wszelkich sprawach zastrzeżonych w ustawie i statucie do właściwości zarządzającego zakładem. Z dniem ustanowienia zarządu komisarycznego zarządzający przestaje zarządzać zakładem, a ustanowione w tym zakresie prokury i pełnomocnictwa wygasają.
6. Na decyzję o ustanowieniu zarządu komisarycznego radzie nadzorczej towarzystwa służy skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Wniosek rady nadzorczej towarzystwa do Naczelnego Sądu Administracyjnego nie wstrzymuje wykonania decyzji o ustanowieniu zarządu komisarycznego.
7. Zarząd komisaryczny opracowuje i uzgadnia z Organem Nadzoru plan podwyższenia środków własnych do właściwego poziomu, zapewnia należyte jego wykonanie oraz nie rzadziej niż co 3 miesiące informuje Organ Nadzoru o wynikach jego realizacji.
8. Szczegółowe zadania zarządu komisarycznego, terminy ich wykonania, wynagrodzenia za zarząd komisaryczny oraz sposób jego pokrycia określa się w decyzji o ustanowieniu zarządu komisarycznego.
9. Ustanowienie zarządu komisarycznego podlega zgłoszeniu do rejestru właściwego dla zakładu.

Art. 65.

1. Zarządzający ma obowiązek zatrudniać aktuarusza na podstawie umowy o pracę.
2. Aktuariuszem może być wyłącznie osoba spełniająca warunki określone w art. 158 ustawy z 22 maja 2003. o działalności ubezpieczeniowej.

Art. 66.

1. Zakład tworzy kapitał gwarancyjny, kapitał zapasowy oraz rezerwy techniczne.
2. Rezerwy na koszty realizacji zawartych umów emerytalnych tworzy zarządzający w ciężar własnych kosztów.

Art. 67.

1. Rezerwy techniczne przeznaczone są na pokrycie bieżących oraz przyszłych zobowiązań wynikających z zawartych umów emerytalnych.
2. Rezerwy techniczne tworzone są wyłącznie na udziale własnym.
3. Na rezerwy techniczne składają się:
 - 1) rezerwa na skapitalizowaną wartość emerytur kapitałowych i wypłat gwarantowane;

- 2) rezerwa na należne i nie wypłacone świadczenia;
- 3) inne rezerwy określone w statucie związane z przebiegiem szkodowości.

4. Rezerwy techniczne wyliczane są metoda indywidualną.

5. Aktywa stanowiące pokrycie rezerw technicznych są powiększane o dochody z lokat, z zastrzeżeniem .art. 49 ust 1, art. 60 ust.6 oraz art. 70 ust.1 ustawy.

Art. 68.

1. Wysokość rezerw technicznych jest ustalana przez aktuarusza zakładu przy sporządzaniu kwartalnego i rocznego sprawozdania finansowego.

2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania rezerw technicznych zakładu. [13.■]

Art. 69.

Potwierdzenie przez aktuarusza zakładu, że wartość aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych jest niższa niż aktualna wartość wszystkich bieżących i przyszłych zobowiązań z zawartych umów emerytalnych jest równoznaczna ze stwierdzeniem, że w zakładzie wystąpił niedobór lokat stanowiących pokrycie rezerw technicznych.

Art. 70.

Do lokowania środków własnych zakładu stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o z dnia 28 sierpnia 1997 r. organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

Art. 71.

1. W razie wystąpienia niedoboru lokat stanowiących pokrycie rezerw technicznych zakład zobowiązany jest zawiadomić o tym Organ Nadzoru w terminie 14 dni, przedstawiając plan niezwłocznego pokrycia niedoboru. Przepisy art. 64 stosuje się odpowiednio.

2. Zakład w pierwszej kolejności pokrywa niedobór lokat stanowiących pokrycie rezerwy technicznych ze środków własnych zakładu.

Art. 72.

1. Aktywa stanowiące pokrycie rezerw technicznych zakładu mogą być lokowane w kraju wyłącznie w następujących kategoriach lokat:

- 1) bonach i obligacje skarbu państwa oraz innych papierach wartościowych emitowanych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa, depozytach skarbowych, pożyczkach udzielanych Skarbowi Państwa i gwarantowanych przez Skarb Państwa;
- 2) obligacjach i innych dłużnych papierach wartościowych, emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, ich związki lub miasto stołeczne Warszawa;
- 3) pożyczki zabezpieczone hipotecznie i hipoteczne listy zastawne oraz nieruchomości, z wyłączeniem nieruchomości użytkowanych przez zakład, zarządzającego nim lub podmioty powiązane, a także z wyłączeniem nieruchomości rolnych;
- 4) akcje spółek publicznych;
- 5) depozyty bankowe;
- 6) jednostkach uczestnictwa zbywanych przez fundusze inwestycyjne otwarte lub specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte (5%).

2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych może określić, w drodze rozporządzenia, dodatkowe kategorie lokat, w których mogą być lokowane aktywa stanowiące pokrycie rezerw technicznych zakładu w kraju, z zastrzeżeniem, że lokaty w tych kategoriach nie mogą przekroczyć 5 % ogólnej wartości aktywów na pokrycie rezerw technicznych. [14.■]

3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych może wydać, w drodze rozporządzenia, zezwolenie ogólne na lokatę aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych poza granicami kraju oraz określi w zezwoleniu warunki takiej lokaty. Zezwolenie takie stanowi jednocześnie podstawę do przekazania za granicę, za pośrednictwem upoważnionych banków, walut w celu dokonania dopuszczonych rozporządzeniem lokat. [15■]

Art. 73.

1. Lokata aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych w poszczególnych kategoriach lokat, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt. 2-6 ustawy, podlega następującym ograniczeniom:

1) w przypadku lokat, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt. 2 ustawy, nie więcej niż 10% wartości aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych może być ulokowane w jednym rodzaju papierów wartościowych,

2) w przypadku lokat, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt. 3 ustawy, lokata aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych w jednej pożyczce zabezpieczonej hipotecznie nie może przekroczyć 5% wartości nieruchomości hipotecznej,

3) w przypadku lokat, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt. 3 ustawy, nie więcej niż 5 % wartości aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych może być ulokowane w jednej nieruchomości,

4) w przypadku lokat, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt. 3 ustawy, nie więcej niż 5 % wartości aktywów może być ulokowane łącznie w tej grupie instrumentów,

5) w przypadku lokat, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt. 4 ustawy, nie więcej niż 15 % wartości aktywów może być ulokowane łącznie w akcje spółek publicznych,

6) w przypadku lokat, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt. 5 ustawy, a) nie więcej niż 5% wartości aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych może być ulokowane w jednym banku albo w większej ilości banków będących podmiotami związanymi, b) łącznie w depozyty bankowe nie może być ulokowane więcej niż 10% aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych z wyłączeniem lokat o terminie nie przekraczającym 30 dni.

7) w przypadku lokat, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt. 6 ustawy, nie więcej niż 5% wartości aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych może być ulokowane w jednostkach uczestnictwa zbywanych przez jeden fundusz inwestycyjny otwarty lub jeden specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty lub w wymienione wyżej fundusze zarządzane przez jedno towarzystwo funduszy inwestycyjnych, przy czym nie więcej niż 10 % wartości aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych może być ulokowane łącznie w jednostkach uczestnictwa zbywanych przez fundusze inwestycyjne otwarte oraz specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte,

8) łączna wartość lokat aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych zakładu we wszystkich papierach wartościowych jednego emitenta lub większej liczby emitentów będących podmiotami związanymi nie może przekroczyć 5 % wartości tych aktywów.

2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych może określić w drodze rozporządzenia, maksymalną część aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych zakładu, jaka może być ulokowana w poszczególnych kategoriach lokat określonych w ust. 1. [16■]

Art. 74.

Aktywa na pokrycie rezerw technicznych nie mogą być lokowane w następujących kategoriach lokat:

1) akcjach lub innych papierach wartościowych emitowanych przez zarządzającego,

2) akcjach lub innych papierach wartościowych emitowanych przez podmioty związane zarządzającym.

Art. 75.

1. Jeżeli w następstwie zmiany cen rynkowych stanowiących podstawę wyceny aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych zakładu, kursów walut albo powiązań organizacyjnych lub kapitałowych między podmiotami, których instrumenty finansowe są przedmiotem lokat aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych zakładu, lub w wyniku jakichkolwiek innych

okoliczności, na które zakład nie ma bezpośredniego wpływu, zakład naruszy w sposób nieumyślny przepisy niniejszego rozdziału; jest on obowiązany podjąć niezwłocznie kroki w celu dostosowania swojej działalności lokacyjnej do wymogów określonych w ustawie.

2. Dostosowanie działalności lokacyjnej do wymagań określonych w ustawie powinno nastąpić nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia zaistnienia stanu niezgodnego z prawem albo od dnia, w którym przeprowadzona wycena aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych zakładu wykazała zaistnienie takiego stanu, w zależności od tego, który z tych terminów jest późniejszy.

3. Na wniosek zakładu, złożony nie później niż w terminie 1 miesiąca od daty zaistnienia stanu niezgodnego z prawem lub daty jego stwierdzenia, Organ Nadzoru może zezwolić na przedłużenie do 24 miesięcy okresu, o którym mowa w ust. 2, jeżeli jest to uzasadnione ze względu na ochronę interesów świadczeniobiorców.

Art. 76.

Zakład nie może:

1) zbywać aktywów następującym osobom:

- a) członkom zarządu lub rady nadzorczej zarządzającego,
- b) pracownikom zarządzającego,
- c) osobom pozostającym z osobami wymienionymi w lit. a) i b) w stosunku małżeństwa, pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia włącznie,
- d) akcjonariuszom zarządzającego,
- e) podmiotowi związanemu w stosunku do zarządzającego,
- f) podmiotowi związanemu w stosunku do akcjonariuszy zarządzającego;

2) nabywać aktywów od któregokolwiek z podmiotów wymienionych w pkt. 1,

3) udzielać pożyczek, gwarancji i poręczeń, z zastrzeżeniem art.72 ust.1 pkt.3 i art. 77 ustawy.

Art. 77.

Zakład może udzielać pożyczek w formie papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu, na zasadach i warunkach, które Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określi, w drodze rozporządzenia. [17[■]]

Art. 78.

Minister właściwy do spraw instytucji finansowych może określić, w drodze rozporządzenia, dodatkowe ograniczenia dotyczące lokowania aktywów stanowiących pokrycie rezerw technicznych, mając na względzie ochronę interesów świadczeniobiorców. [18[■]]

Art. 79.

1. Zakład tworzy rezerwę gwarancyjną, z opłaty na rezerwę gwarancyjną, określoną w art. 60 ust.1 pkt.2 ustawy oraz 8% nadwyżki stopy zwrotu uzyskanej z lokat nad stopę techniczną, określoną w art. 49 ust.1 ustawy.

2. Do środków służących pokryciu rezerwy gwarancyjnej stosuje się odpowiednio przepisy art. 72, 73, 74, 75, 76, 77 ustawy.

2. Za zarządzanie rezerwa gwarancyjną zarządzający pobiera opłatę w wysokości 0,25% średniorocznej wartości rezerwy gwarancyjnej w skali roku.

3. W razie wprowadzenia zarządu komisarycznego lub likwidacji, gdy środki własne są niewystarczające na uzupełnienie niedoboru pokrycia rezerw technicznych lokatami, zakładu Organ Nadzoru może uruchomić środki z rezerw gwarancyjnych zakładów na pokrycie tych niedoborów.

4. Rezerwy gwarancyjne wszystkich zakładów pokrywają niedobory, o których mowa w ust. 3, proporcjonalnie do wielkości aktywów zakładów.

Art. 80.

1. Zakład przedstawia Organowi Nadzoru kwartalne i roczne sprawozdania finansowe podpisane przez zarząd i aktuarusza.
2. Roczne sprawozdanie finansowe zakładu obejmuje wycenę aktuarialną rezerw technicznych.
3. Roczne sprawozdanie finansowe przed sporządzeniem opinii i raportu biegłego rewidenta jest przedstawiana Organowi Nadzoru w terminie 90 dni od ostatniego dnia roku, którego dotyczy.
4. Roczne sprawozdanie finansowe jest ponadto przedstawiane Organowi Nadzoru:
 - 1) w terminie 3 dni roboczych od dnia sporządzenia opinii przez biegłego rewidenta - wraz z tą opinią;
 - 2) w terminie 3 dni roboczych od dnia zatwierdzenia sprawozdania przez walne zgromadzenie zakładu.
5. Kwartalne sprawozdanie finansowe jest przedstawiane Organowi Nadzoru w terminie 30 dni od ostatniego dnia kwartału, którego dotyczy.
6. Zakład przedstawia Organowi Nadzoru wraz z kwartalnym i rocznym sprawozdaniem finansowym wyliczenie marginesu wypłacalności oraz dowód posiadania środków własnych w wysokości co najmniej marginesu wypłacalności.

Rozdział 8

Nadzór nad działalnością zakładów emerytalnych

Art. 81.

1. Organ Nadzoru, sprawuje nadzór nad zakładami działającymi na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Do zadań Organu Nadzoru należy w szczególności:
 - 1) ochrona interesów świadczeniobiorców, poprzez zapobieganie sytuacji, w której zakład nie będzie w stanie wypłacać oraz zapobieganie nieuczciwym praktykom powodującym zaniżone lub opóźnione wypłaty świadczeń,
 - 2) Wydawanie zezwoleń na działalność zakładów prywatnych, ich łączenie i likwidację,
 - 3) Cofanie zezwoleń na działalność zakładów,
 - 4) Podejmowanie innych działań określonych w ustawie.
3. Organ Nadzoru może przeprowadzić w każdym czasie kontrolę działalności zakładu, zarządzającego oraz osoby trzeciej, której zakład lub zarządzający powierzyły wykonywanie czynności będących przedmiotem działalności zakładu oraz czynności związanych z zarządzaniem zakładem.

Art. 82.

Do działania Organu Nadzoru stosuje się przepisy regulujące sprawowanie nadzoru nad towarzystwami ubezpieczeń na życie.

Art. 83.

1. Świadczeniobiorca może wnieść do Organu Nadzoru skargę na zakład, jeżeli w jego przekonaniu działalność zakładu jest niezgodna z prawem lub statutem zakładu.
2. W imieniu świadczeniobiorców skargę na zakład może wnieść do Organu Nadzoru także organizacja społeczna, która nie prowadzi działalności gospodarczej.

Rozdział 9

Przepisy karne

Art. 84.

Kto bez wymaganego zezwolenia prowadzi działalność w zakresie wypłaty emerytur kapitałowych, podlega grzywnie do 5 000 000 złotych lub karze pozbawienia wolności do lat 5.

Art. 85.

Kto nie będąc do tego uprawniony używa w nazwie lub do określenia prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej oznaczenia "zakład emerytalny", podlega grzywnie do 1 000 000 złotych lub karze pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 86.

Kto, poza Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, nie będąc do tego uprawniony, używa na oznaczenie wypłacanych przez siebie świadczeń pieniężnych określenia "emerytura kapitałowa", podlega grzywnie do 1 000 000 złotych lub karze pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 87.

Kto biorąc udział w czynnościach mających na celu utworzenie zakładu albo będąc członkiem władz zarządzającego lub likwidatorem działa na szkodę zakładu podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

Art. 88.

Kto, będąc odpowiedzialny za informacje udostępniane przez zakłady, podaje nieprawdziwe dane lub zataja prawdziwe dane, wpływające w istotny sposób na treść informacji, podlega grzywnie do 5 000 000 złotych lub karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 89.

Kto działa wbrew przewidzianemu w niniejszej ustawie zakazowi bezpośredniej działalności akwizycyjnej i zakazowi reklamy emerytur kapitałowych podlega grzywnie do 5 000 000 złotych lub karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 90.

1. Kto będąc obowiązany do zachowania tajemnicy zawodowej dotyczącej działalności zakładu, ujawnia ją lub wykorzystuje, podlega grzywnie do 1 000 000 złotych lub karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Jeżeli sprawca naruszenia tajemnicy zawodowej dotyczącej działalności zakładu dopuszcza się czynu zabronionego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, podlega grzywnie do 5 000 000 złotych lub karze pozbawienia wolności do lat 5.

Art. 91

Jeśli nieprawidłowości, o których mowa w art. 26 ust. 2, były szczególnie rażące, Organ Nadzoru, niezależnie od skierowanego powiadomienia, o którym mowa w art. 28, może również nałożyć na członków zarządu zarządzającego karę pieniężną w wysokości do trzykrotności ich miesięcznych wynagrodzeń.

Art. 92

Na zarządzającego, który nie przestrzega przepisów ustawy dotyczących działalności lokacyjnej lub nie wykona obowiązków określonych w art. 75 ust. 1-2, Organ Nadzoru może nałożyć karę pieniężną w wysokości do 5 000 000 złotych.

Art. 93.

Odpowiedzialności karnej przewidzianej w niniejszym rozdziale podlega także ten, kto dopuszcza się czynów określonych w tych przepisach, działając w imieniu osoby prawnej.

Rozdział 10

Zmiany w przepisach obowiązujących i przepisy końcowe

W ustawie o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych

W ustawie o rachunkowości

W ustawie **Kodeks postępowania cywilnego**

W ustawie o działalności ubezpieczeniowej

W ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych

W ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych

W ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych

Art.

Zezwala się towarzystwom, które poniosły straty w latach 2009-2012 prowadząc działalność na podstawie niniejszej ustawy, na potrącenie kosztów uzyskania przychodów poniesionych w tych latach z przychodów uzyskanych w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych dla celów ustalenia wysokości należnego podatku dochodowego od osób prawnych.

Art.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2009 r.

UZASADNIENIE

I. Uwagi ogólne.

Ubezpieczenia w II filarze oparte zostały o następujące zasady:

- 1) ubezpieczenia są częścią powszechnego systemu ubezpieczeń emerytalnych,
- 2) ubezpieczenia są ubezpieczeniami fundowanymi,
- 3) ubezpieczenia są świadczone przez wiele podmiotów,
- 4) priorytetem jest bezpieczeństwo wypłaty świadczeń,
- 5) kryterium jakości jest jak najwyższa suma wypłat z 1000 zł zgromadzonego kapitału,
- 6) każdy ubezpieczony ma te same prawa od emerytury ze swojego kapitału,

ad 1) Usługi zapewniające emerytury z II filara są **ubezpieczeniami społecznymi**. Są one elementem podstawowego systemu emerytalnego, który dla rozproszenia ryzyka podzielono na dwie części o różnej technice finansowania („bezpieczeństwo w różnorodności”). Większość, bo ponad 80% ubezpieczonych w II filarze to osoby o względnie niskich dochodach i mogących liczyć na nie wysokie emerytury z FUS. Zaledwie 3-4 procent ubezpieczonych w II filarze to osoby, które mogą być określone jako zamożne. Dla większości ubezpieczonych emerytura z II filara jest w okresie starości podstawowym dochodem, niezbędnym dla zagwarantowania środków do życia i utrzymania zdrowia. Emerytura z II filara musi być z powyższych powodów **dożywotnia**.

Teza, iż bogatsi żyją przeciętnie dłużej więc ich świadczenia są finansowane przez biednych nie jest uprawniona. W całej populacji, zarówno wśród osób krócej i dłużej żyjących zdecydowanie dominują ubożsi, a udział bogatych rośnie z wiekiem w niewielkim stopniu. Trudno więc mówić o finansowaniu bogatych przez biednych.

Emerytury zapewniane przez wiele podmiotów, związane z ryzykiem długości życia oraz ryzykami antyselekcji są typowe dla ubezpieczeń na życie grupy 4 (ubezpieczenia rentowe) w rozumieniu ustawy o działalności ubezpieczeniowej. Takie ubezpieczenia mogą oferować, zgodnie z najczęściej obowiązującymi na świecie regulacjami, tylko zakłady ubezpieczeń.

Technika ubezpieczenia zakłada, że „ryzyka lepsze” finansują „ryzyka gorsze”, a przewidywane dochody z lokat wyrażone w postaci stopy technicznej powiększają wysokość emerytury w całym okresie świadczenia. Tak ustalona nominalna wielkość emerytury nie rośnie z czasem, gdyż przyszłe dochody są już „skonsumowane” w wysokości emerytury. Rodzi to problem utrzymania siły nabywczej emerytury i dylemat czy lepiej, użyć techniki renty do zapewnienia wyższych, ale nie zmiennych, emerytur w całym okresie świadczenia, czy też nie uwzględnić przyszłych zysków (stopa techniczna = 0) i użyć zyski z lokat do podnoszenia wysokości emerytury (wykup dodatkowej kwoty emerytury). Zgodnie z proponowanymi regulacjami o tym będzie mogła przesądzić polityka bieżąca, gdyż wysokość stopy technicznej reguluje się w drodze zarządzenia.

ad 2) Świadczenia wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych określane jako emerytury z FUS oparte są na repartycyjnym systemie finansowania. Są one finansowane ze składek bieżąco wpłacanych do ZUS przez osoby aktywne zawodowo. To nie emeryci ale osoby aktualnie ubezpieczone finansują te świadczenia.

W odróżnieniu od systemu repartycyjnego ubezpieczenia finansowane ze składek samych świadczeniobiorców są nazywane w literaturze fachowej **fundowanymi**, a w Polsce najczęściej **kapitałowymi**. W tym typie ubezpieczeń składki i dochody z lokowania aktywów pochodzących ze składek (zwrot z inwestycji) w całości finansują zarówno świadczenia jak i koszty obsługi tych świadczeń. Im niższe więc są koszty obsługi tym wyższe mogą być emerytury.

ad 3) Z natury ubezpieczeń wynika, że najniższe koszty techniczne (koszty ryzyk) występują, gdy ubezpiecza się w jednym podmiocie całą populację. Ubezpieczenia są świadczone na rynku przez wiele podmiotów prywatnych dlatego, że z jednej strony państwo nie jest zainteresowane w asekuracji tych ryzyk, z drugiej normą rynkową są zasady antymonopolowe. Jednak ubezpieczenia wielopodmiotowe obarczone są dodatkowymi ryzykami, które podnoszą ich koszty, zaś niesymetryczność rynków finansowych powoduje, że konkurencja działa w sposób ułomny i nie

redukuje efektywnie cen. Publikacja Światowej Organizacji Pracy przytacza wyniki badań ukazujących koszty ukształtowane przez rynek. Z badań tych, które objęły jeden z najbardziej konkurencyjnych rynków, rynek amerykański i objęły okres 44 lat (1941-1984) wynika, że przeciętnie 22% składki jednorazowej, za którą opłacono rentę natychmiast płatną, konsumowały koszty ogólne, marketingowe, podatki, wzrost rezerw na nieprzewidywalny przebieg ryzyka, koszty antyselekcji oraz zysk. Koszty antyselekcji stanowiły prawie 60% tych obciążeń. Tymczasem koszty administracyjne wraz z kosztem poboru składki w systemie emerytalnym ubezpieczeń społecznych USA wynosiły 1%. Wielopodmiotowość rodzi wysokie koszty antyselekcji, oraz koszty marketingowe (paradoksalnie konkurencja podnosi koszty).-Asymetryczność rynku sprawia zaś, że w małym stopniu konkuruje się cenami.

Twórcy reformy emerytalnej postawili na rozwiązania rynkowe, zapowiadając, że także wypłata emerytur z II filaru będzie oferowana przez podmioty prywatne.

Emerytury z II filaru oferują duży i stabilny rynek zbytu, o który warto walczyć. Powoduje to, że opcja systemu ubezpieczeń w II filarze oparta na wielu prywatnych podmiotach jest najbardziej popularna. W projekcie ustawy przyjęto zasadę wielopodmiotowości systemu. Rodzi ona jednak określone konsekwencje. Pierwsza to niepewność świadczenia usług. System musi zapewnić atrakcyjne dochody z inwestycji w branżę, by prywatni inwestorzy podjęli działalność. W latach 2009-2014, gdy w świadczenia wejda tylko kobiety (ok. 80 tys.), a więc „gorsze ryzyka”, skłonność do zainwestowania w tę działalność może być niska. Dlatego potrzebny jest pewny ubezpieczyciel w postaci publicznego zakładu ubezpieczeń emerytalnych. Druga konsekwencja wielopodmiotowości to antyselekcja w portfelach ubezpieczycieli. To, kto zostanie ubezpieczony przez dany zakład będzie dość przypadkowe. Dalsze trwanie życia osób z portfela ubezpieczyciela będzie różnić się od trwania życia podanego w polskich tablicach trwania życia, nawet jeśli będą to tablice dla ludności miejskiej. Na tę ewentualność muszą być tworzone rezerwy (koszty). Okoliczność ta jest uwzględniona w projekcie ustawy poprzez oparcie wysokości emerytury na rachunku aktuarialnym.

ad 4) Bezpieczeństwo systemu to pewność wypłat emerytur. Pierwszym rozwiązaniem zapewniającym bezpieczeństwo jest wydzielenie powierzonych w ramach II filaru aktywów, z aktywów ubezpieczyciela (zakład jest osobą prawną wzorowaną na otwartych funduszach inwestycyjnych). Takie rozwiązanie przyspieszy też wdrożenie systemu.

Wysokość emerytury obliczana będzie metodą aktuarialną, czyli zapewnione jest tworzenie niezbędnych rezerw technicznych (na skapitalizowaną wartość emerytur). Specjalne rezerwy techniczne definiowane będą się w statucie powoływanego zakładu. Wypłacalność zapewnić mają ponadto środki własne zakładu i zobowiązanie do ich uzupełniania. Wreszcie tworzona jest rezerwa gwarancyjna, która jest rezerwą dla całego rynku emerytur kapitałowych, a ze względu na założone ograniczanie kosztów systemu, nie tworzy się odrębnej instytucji kumulującej te rezerwy. Rezerwy gwarancyjne tworzone są w zakładach. O uruchomieniu rezerw decyduje Organ Nadzoru. Ponadto kontrola Organu Nadzoru i jego daleko idące uprawnienia, aż do likwidacji zakładu, polegającej na przeniesieniu go do innego zarządzającego, dopełniają całości. Przedstawione środki gwarantujące wypłacalność zakładów sprawiają, iż system ten ma zapewnione bezpieczeństwo wypłat.

ad 5) Kryterium jakości w ubezpieczeniach emerytalnych typu fundowanego, to raczej nie stopa zastąpienia, ale stosunek wysokości sumy wypłat emerytalnych (lub wysokości emerytury) do zapłaconej składki jednorazowej czyli stopa wypłat. W ofertach podawana będzie jako wysokość emerytury z 1000 zł składki. To jaką wysokość emerytury oferuje towarzystwo ubezpieczeń, osobie w danym wieku przejścia na emeryturę jest najbardziej racjonalnym kryterium wyboru tego ubezpieczenia na rynku. Dodatkowym elementem może być udział w tzw. zysku z lokat. Jednak to kryterium będzie bardzo trudne do oceny dla większości ubezpieczonych jeśli zakłady będą stosowały różne stopy techniczne. Emerytura będzie generalnie, tym wyższa im wyższą stopę techniczną zaoferuje ubezpieczyciel. Jednak przy wyższej stopie technicznej tzw. zyski z lokat będą niższe, gdyż są one nadwyżką netto stopy zwrotu uzyskanej z lokat nad stopę techniczną. To więc

czy ubezpieczyciel oferuje 95% czy tylko 80% zysku z lokat dla ubezpieczonego nie oznacza, że kwoty „zysku z lokat” w przypadku udziału 95% będą wyższe niż w przypadku udziału 80%..

Kryterium stopy wypłat wymagało zastosowania szeregu rozwiązań pozwalających maksymalizować ten wskaźnik. Po pierwsze nie będzie się tworzyło nowych przedsiębiorstw. Wystarczy prawne wydzielenie aktywów przeznaczonych na zapewnianie emerytur z aktywów podmiotów uprawnionych do oferowania ubezpieczeń. Dokonano tego w postaci podobnej do FIO czy OFE – zakład ubezpieczeń emerytalnych to osoba prawna zarządzana przez zakład ubezpieczeń. Po drugie nie będzie rynkowej akwizycji, której koszty znacznie obciążają fundusze emerytalne. Po trzecie stosowana będzie dokładna klasyfikacja ryzyk, aby zredukować koszty antyselekcji. Oznacza to, że należy obliczać emeryturę odrębnie dla każdego wieku przejścia na emeryturę i płci (wariant A metody obliczeń). Tablice trwania życia wspólne dla obu płci znacznie zwiększają koszty antyselekcji i powodują silny (8%) deficyt środków w latach 2009-2014, wygasający w zasadzie do roku 2025. Deficyt ten, w systemie funduszowym, musi obniżyć wysokość emerytury dla obu płci. W efekcie emerytura kobiet w systemie wielopodmiotowym i przy wspólnych tablicach, nie uległaby zwiększeniu, a emerytura mężczyzn znacznie by się obniżyła (to oni pokryliby koszty antyselekcji). Po czwarte przepływy kapitałowe pomiędzy zakładem, a zarządzającym są w pełni zdefiniowane (opłaty, pobrania, koszty obrotu aktywami). Z aktywów tworzonych ze składek, poza rynkowymi kosztami obrotu instrumentami inwestycyjnymi, może on pobrać tylko zdefiniowane procentowo opłaty i pobrania. Zarządzający może wycofać z zakładu, w warunkach gdy są one nadmierne, wyłącznie środki własne zakładu (tworzone przez zarządzającego).

ad 6) Równość praw ubezpieczonych nie powinna budzić wątpliwości. Jednak w wielu systemach ubezpieczeń społecznych kobiety są uprzywilejowywane i dokonywana jest redystrybucja środków wniesionych przez mężczyzn na rzecz kobiet. Przyczyny tego zjawiska leżą, w ciągle nie rozwiązany problem dyskryminacji płacowej kobiet, w przywileju szybszego ich odchodzenia na emeryturę oraz ich dłuższym przeciętnym trwaniu życia. Czynniki te powodują, znaczną różnicę między przeciętną emeryturą mężczyzn i kobiet. Nawet przy tym samym kapitale początkowym, przeciętnie dłużej żyjące kobiety uzyskują niższe emerytury. Ze względu na specyfikę systemu wielopodmiotowego, zastosowanie tablic wspólnych dla obu płci nie poprawi wysokości emerytur kobiet. Zmieni tylko relacje poziomu emerytur obu płci. Natomiast silnie obniżone zostałyby emerytury mężczyzn. Głównym więc rozwiązaniem jest stworzenie równych warunków płacowych dla mężczyzn i kobiet oraz warunków i zachęt do ich późniejszego przechodzenia na emeryturę.

Ustawa daje możliwość zakupu przez ubezpieczonego tzw. emerytury małżeńskiej. Polega ona na tym, iż ubezpieczony otrzymuje emeryturę w okresie swego życia, natomiast po śmierci ubezpieczonego świadczenie w wysokości 60% dotychczasowej emerytury przysługuje małżonkowi zmarłego. Małżonek ten to najczęściej kobieta, która może otrzymywać równolegle swoją emeryturę. Śmierć ubezpieczonego nie obniży więc silnie poziomu życia kobiety. To rozwiązanie jest redystrybucją środków zgromadzonych przez mężczyznę, na rzecz kobiety, gdyż emerytura ubezpieczonego musi być odpowiednio obniżona aby utworzyć rezerwy na wypłaty dla małżonki. Jest to jednak wynik samodzielnej decyzji osób tworzących wspólny majątek, nie narusza to równości praw do emerytury kapitałowej.

Uwagi szczegółowe

Rozdział 1 Przepisy ogólne.

Art. 1. Zadaniem ustawy jest określenie zasad ubezpieczeń społecznych w II filarze oraz określenie organizacji i zasad funkcjonowania podmiotów zapewniających ubezpieczenia w II filarze. Podmiotami tymi, zgodnie z ustaleniami dokonanymi na początku reformy ubezpieczeń społecznych, są zakłady ubezpieczeń emerytalnych.

Art.2 Ubezpieczenia emerytalne w II filarze są ubezpieczeniami społecznymi, w ramach których ubezpieczeni, ich małżonkowie i wskazani przez ubezpieczonych beneficjenci otrzymują świadczenia w postaci emerytury kapitałowej i wypłat gwarantowanych. Wynika to z przyjęcia w dalszej części ustawy założenia, że ubezpieczony może za swoją składkę wykupić jedno z trzech

świadczeń emerytalnych: indywidualną emeryturę kapitałową, małżeńską emeryturę kapitałową oraz indywidualną emeryturę kapitałową z gwarantowanym okresem wypłat pewnych. Emerytura kapitałowa, jest wypłacana ubezpieczonemu, przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jednym przekazem lub przelewem, razem z emeryturą z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Małżonek ubezpieczonego posiadający prawo do wypłaty emerytury małżeńskiej oraz beneficjenci uprawnieni do wypłaty emerytury gwarantowanej będą również otrzymywać swoje świadczenia z ZUS –nawet mimo braku uprawnień do otrzymywania emerytury z FUS. Nie można wtedy mówić o oszczędnościach dzięki wypłacie łączonej. Jednak wspólna wypłata przyzwyczai społeczeństwo, że w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych otrzymają świadczenie i informację. Dlatego należy zachować jednolity system wypłat świadczeń w ubezpieczeniach z II Filaru.

Art. 3. Zgodnie z porządkiem prawnym obowiązującym powszechnie, do świadczenia usług w zakresie ubezpieczeń uprawnione są tylko licencjonowane zakłady ubezpieczeń. Ubezpieczenia, o których mowa w ustawie należą do ubezpieczeń na życie określonych w ustawie o działalności ubezpieczeniowej jako ubezpieczenia działu I grupa 4 ubezpieczenia rentowe. Tylko więc zakłady ubezpieczeń na życie mogą je oferować. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie działa na podstawie wyżej wspomnianej ustawy, jest jednak niewątpliwie zakładem ubezpieczeń na życie. Powody dla których zostaje on zaliczony do podmiotów zarządzających zakładem podane są dalej.

Ubezpieczenia w ramach II filaru są ubezpieczeniami społecznymi, wymagającymi odrębnych, silniejszych uregulowań i specjalnego nadzoru. Dlatego muszą one być silnie wyodrębnione z działalności wyżej wspomnianych zakładów ubezpieczeń na życie. Tworzenie samodzielnych przedsiębiorstw prowadzi do niepotrzebnych, dodatkowych kosztów organizacyjnych. Należało więc wybrać istniejącą już formę, oszczędzającą koszty, znaną z organizacji funduszy inwestycyjnych i otwartych funduszy emerytalnych. Jest to osoba prawna zarządzana przez przedsiębiorstwo, w tym przypadku przez towarzystwa ubezpieczeń na życie i Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Takie rozwiązanie zachowuje istniejący porządek prawny w zakresie ubezpieczeń, wyodrębnia ubezpieczenia społeczne od ubezpieczeń komercyjnych chroniąc szczególnie interesy ubezpieczonych i minimalizuje koszty.

To rozwiązanie jest jednym z najważniejszych rozwiązań obecnej regulacji zapewniających jak najniższe koszty oferowania tych ubezpieczeń.

Art.4. Bogaty słownik terminów zapewnia jednolita ich interpretację w ustawie.

Art 5. Przedmiotem działalności zakładów jest działalność ubezpieczeniowa w zakresie działu I grupy 4 ubezpieczenia rentowe. Jednak specyfiką jest to, że ubezpieczonymi mogą zostać tylko członkowie OFE, składka jest wyłącznie jednorazowa, a świadczenie natychmiast płatne. Towarzystwa ubezpieczeń na życie zarządzając zakładem nie naruszają ustawy o działalności ubezpieczeniowej. Takie ubezpieczenia można prowadzić tylko w ramach zakładu ubezpieczeń emerytalnych. W stosunku do TUnŻ regulacja ograniczająca działalność wyłącznie do tych ubezpieczeń to modyfikacja przepisów regulujących działalność ubezpieczeniową. W stosunku do ZUS wprowadza się tę zasadę jako obowiązującą.

Art 6. Osoba prawna musi mieć siedzibę. To, że siedziba zakładu to siedziba zarządzającego wynika z faktu, iż zakład to tylko prawne wydzielenie tej działalności z działalności zarządzającego.

Art 7. Składki jednorazowe stają się od razu aktywami zakładu, podobnie jak nabyte za nie prawa i pożytki z tych praw czyli np. dochody z lokat. W ten sposób całość przychodów z tytułu składki i przychodów wynikających z otrzymanych składek stają się aktywami. Dopiero z tych aktywów płacone są zobowiązania zakładu, czyli opłaty ze składki określone dalej w art.60 ust.1 pkt.1, pobrania za zarządzanie aktywami określone dalej w art. 61 ust.2 oraz koszty obrotu aktywami określone dalej w art. 61 ust.1. Środki własne zakładu, które pochodzą od podmiotu tworzącego zakład także stają się aktywami zakładu. Regulacja wymagająca, by kapitał zakładowy był pokrywany wkładem pieniężnym, w tym typie usług jest standardowa.

Art. 8 Zakład ze względu na swoją odrębność prawną nie odpowiada za zobowiązania organu zarządzającego. Skutkiem złego zarządzania aktywami zakładu jest obowiązek uzupełnienia niedoborów ze środków własnych zarządzającego.

Art.9 O nie naruszaniu innych ustaw przewidujących wypłatę świadczeń emerytalnych.

Rozdział 2 Zakłady ubezpieczeń emerytalnych

Art. 10 - 20. Choć w ubezpieczeniach społecznych zazwyczaj wykorzystuje się fakt, że można ubezpieczyć całą populację, co zmniejsza koszty operacyjne i techniczne, gdyż eliminuje niektóre ryzyka (np. antyselekcji), to w przypadku II filara nieubezpieczeniowi eksperci finansowi i ślad za nimi opinia publiczna, nie mając głębokiej wiedzy ubezpieczeniowej, optują za usługami świadczonymi przez wiele podmiotów. Należy zaznaczyć, że zwiększy to koszty ubezpieczeń. Wielopodmiotowość oznacza udział w ubezpieczeniach społecznych podmiotów prywatnych. Można tu szukać podobieństwa do sytuacji innych ubezpieczeń obowiązkowych obsługiwanych przez podmioty prywatne. Jednak sposób wprowadzenia reformy, spowodował, że w latach 2009-2014 w okresie świadczeniowy wejść wyłącznie kobiety. Może to spowodować brak chętnych do tworzenia zakładów, gdyż kobiety to z punktu widzenia klasyfikacji ryzyk, kosztowniejsze ryzyko. Tego do końca nie da się przewidzieć. Ubezpieczeni w II filarze nie mogą pozostać bez świadczeń. Musi istnieć, także w tym okresie, choć jeden zakład oferujący ubezpieczenia emerytalne. Będzie to zakład państwowy. Dlatego projekt ustawy uwzględnia istnienie zakładów prywatnych i jeden zakład państwowy.

Konsekwencją tego, że zakład jest tylko osobą prawną jest określenie jego organu i zarazem podmiotu nim zarządzającego. W przypadku zakładu prywatnego może nim być tylko towarzystwo ubezpieczeń na życie, co jest konsekwencją tego, że mamy do czynienia z ubezpieczeniem. W przypadku zakładu państwowego jedynym ubezpieczycielem świadczącym usługi w ubezpieczaniu ryzyka życia jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Art.11. Z tego, że konstrukcja zakładu jest tylko specjalnym wyodrębnieniem działalności w zakresie ubezpieczeń społecznych wynika zasada: „jeden zarządzający, jeden zakład”. Art.12. Dla wyróżnienia działalności w zakresie emerytalnych ubezpieczeń społecznych prawo do nazw wyróżniających otrzymują tylko zakłady utworzone i funkcjonujące w oparciu o niniejszą ustawę. Art. 13. Zakład jako podmiot ma nieograniczony czas trwania. Art.14. Określa warunki utworzenia zakładu prywatnego i państwowego. Praktycznie nie ma różnicy w procesie tworzenia obu typów zakładów, gdyż nadanie statutu zakładowi państwowemu wymaga kontrasygnaty Przewodniczącego Organu Nadzoru i jest to równoznaczne z wydaniem zezwolenia. Art.15. Jak każda osoba prawna zakład ma swój statut. Statut zawiera wszystkie informacje o sytuacji stałej i istotnej dla wypłacalności zakładu.

Art. 16. Statut zakładu prywatnego jest nadawany w trybie typowym dla podmiotów prywatnych. Statut zakładu państwowego nadawany jest przez Prezesa Rady Ministrów, organu obecnie właściwego do nadzoru nad Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. ZUS jest zarządzającym zakładem państwowym. Ze względu na organ ustanawiający statut zakładu państwowego w miejsce zezwolenia na działalność zastosowano kontrasygnatę Organu Nadzoru, co jest równoznaczne z wydaniem zezwolenia na działalność. W razie naruszenia przez państwowy zakład ustawy w sposób uprawniający Organ Nadzoru do cofnięcia pozwolenia, Organ ten może zawiesić, do czasu usunięcia nieprawidłowości, zawieranie umów przez zakład państwowy. Nie stosuje się większych sankcji, gdyż przyjmuje się, że skarb państwa zapewni prawidłowe zabezpieczenie działalności zakładu państwowego.

Rozdział 3 Przejęcie zarządzania zakładem ubezpieczeń emerytalnych, łączenie zakładów oraz likwidacja zakładu ubezpieczeń emerytalnych.

Art. 21-34. Powierzenie świadczenia usług w zakresie ubezpieczeń społecznych prywatnym podmiotom wymaga uwzględnienia zachodzących na rynkach zdarzeń takich, jak likwidacja czy

upadłość podmiotów, ich przejmowanie lub ich łączenie się. Rozdział 3 reguluje postępowanie w tych przypadkach.

Ponieważ zadania z zakresu ubezpieczeń społecznych muszą być wykonywane, gdyż wymaga tego ważny interes społeczny, a podmioty prywatne nie mogą być zmuszane do wykonywania tych zadań wbrew ich woli, w takich przypadkach podmiot państwowy musi przejmować na siebie obowiązek świadczenia ubezpieczeń społecznych. W związku z tym przepisy antymonopolowe nie mogą w takim samym stopniu obowiązywać zakładu państwowego, który pełni tu szczególną rolę gwarantującą obsługę wszystkich ubezpieczonych. Art.26 i 27. Przejmowanie zakładu lub łączenie zakładów wymaga zezwolenia Organu Nadzoru. Artykuły te regulują tryb ubiegania się o zezwolenie i wydawania zezwoleń.

Rozdział 4 Rejestracja zakładu

Art. 35-39. Zakład uzyskuje osobowość prawną z chwila zarejestrowania a zarządzający staje się organem zakładu. Dla zakładów prowadzony jest odrębny rejestr w Sądzie Okręgowym w Warszawie. Tryb rejestracji jest podobny do trybu rejestrowania funduszy.

Rozdział 5 Emerytury kapitałowe

Art. 40-50. Pogodzenie prostoty systemu i jego niskich jego kosztów z elastycznością zapewniającą zaspokojenie ważnych potrzeb ubezpieczonych wymaga wyważonej propozycji produktów oferowanych przez system. Przyjęte rozwiązania nie dopuszczają też do zbytniego obniżenia poziomu emerytury dla ubezpieczonego. Po pierwsze zdecydowano, że każdy ubezpieczony, za swoje środki wykupuje jeden z możliwych typów świadczenia. Łączenie środków, przy różnych momentach przechodzenia na emeryturę i przy konieczności przewidzenia podziału emerytur w razie np. rozwodu mogłoby podrożyć koszty systemów obsługujących te świadczenia. Każdy ubezpieczony na swój rachunek kupuje świadczenie. Oferowane mogą być trzy rodzaje świadczenia emerytalnego. O wyborze jednego z nich decyduje właściciel środków, ubezpieczony.

Najprostszym świadczeniem jest „emerytura kapitałowa indywidualna”. Jest to emerytura wypłacana ubezpieczonemu do końca jego życia. W razie rozwodu ubezpieczonego ze współmałżonkiem, który był z nim w związku małżeńskim w momencie przejścia ubezpieczonego na emeryturę, o tym jaką część tej emerytury otrzyma ubezpieczony, a jaką współmałżonek, zdecyduje podział majątku dokonany zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Druga forma emerytury dostępnej na podstawie ustawy, to „emerytura kapitałowa małżeńska”. Polega ona na tym, że odpowiednio obliczona emerytura (po uwzględnieniu środków na rezerwę na drugie życie) wypłacana jest do końca życia ubezpieczonego, a po jego śmierci do końca życia jego małżonka, wypłacana jest emerytura w wysokości 60% kwoty wypłacanej ubezpieczonemu. Emerytura ta jest dostępna, po ukończeniu przez współmałżonka 55 roku życia. Chroni to ubezpieczonego, przed zbyt dużym obniżeniem jego świadczenia. Po ukończeniu przez współmałżonka 55 roku życia ubezpieczony może wystąpić o zamianę emerytury indywidualnej na małżeńską. W razie podziału majątku stosuje się takie same zasady jak w przypadku emerytury indywidualnej.

Trzecia forma emerytury to „emerytura indywidualna z gwarantowanym okresem wypłat”. Polega ona na tym, że odpowiednio obliczona emerytura (obniżona na tyle aby zapewniała tzw. rentę pewną w okresie gwarantowanym) wypłacana jest ubezpieczonemu do końca jego życia. Przypadku gdyby ubezpieczony zmarł przed końcem okresu gwarantowanych wypłat, emeryturę otrzymuje beneficjent wskazany przez ubezpieczonego spośród jego wstępnych i zstępnych w pierwszej linii. W projekcie przewidziano pięcioletni okres gwarantowanych wypłat emerytury. Poziom indywidualnej emerytury, dla zapewnienia renty pewnej przez pięć lat, musi być obniżony o ok. 3%. Wydłużanie okresu gwarancji zmniejsza wyjściowy poziom emerytury w tempie coraz szybszym, gdyż z upływem czasu umieralność emerytów rośnie, co przypadku tej emerytury oznacza, że pomniejszają się środki które krócej żyjący pozostawiają dłużej żyjącym.

Nie proponuje się emerytury małżeńskiej z okresem gwarantowanych wypłat, gdyż szybka śmierć obojga małżonków jest rzadka. Obsługa takich emerytur byłaby stosunkowo droga (amortyzacja modułu systemu, najbardziej złożone procedury).

Przewidziano, że emerytury wypłacane będą przez ZUS. W przeważającej liczbie przypadków będą to wypłaty łączne emerytury z FUS i z zakładu ubezpieczeń emerytalnych. Tym samym ZUS będzie jedynym płatnikiem emerytur w Polsce. Środki na wypłaty emerytur z II filaru zakłady przekażą do ZUS w przekazie zbiorowym, z jednoczesnym elektronicznym (potwierdzonym dokumentem) ustrukturyzowanym komunikatem zawierającym listę wypłat. ZUS prowadzić będzie rejestr ubezpieczonych pozwalający na wyjaśnianie podstawowych spraw związanych z wypłatami emerytur. ZUS otrzyma wynagrodzenie za obsługę zakładów w tym zakresie.

Ubezpieczony lub inny beneficjent, w przypadku uzyskania przez zakład nadwyżki stopy zwrotu z inwestycji ponad stopę techniczną, uzyskuje 90% tej nadwyżki na zakup dodatkowej wysokości emerytury. Jest to mechanizm pozwalający utrzymać siłę nabywczą emerytury. Jednak jeśli stopa techniczna będzie ustalona na wysokim poziomie, co oznacza gwarancję określonego poziomu emerytury (im wyższa stopa techniczna tym wyższa emerytura z danej składki), to trudno będzie uzyskać kolejne podwyżki emerytury. Paradoksalnie najlepszy efekt psychologiczny w zakresie rewaloryzacji emerytury uzyska się przy zerowej stopie technicznej. Trzeba tu zauważyć, że stopa techniczna jest mechanizmem podnoszenia wartości nominalnej emerytury, z tym że efekt ten przekłada się na wysokość emerytury od początku jej wypłacania (jest to jakby rewaloryzacja z góry).

Wysokość emerytury jest ustalana za pomocą rachunku aktuarialnego. Jest to w przypadku ubezpieczeń rynkowych konieczne ze względu na bezpieczeństwo wypłat, gdyż konieczne jest uwzględnienie faktycznego poziomu ryzyka w portfelu (ustalenia środków na rezerwy). Uwzględniono w ten sposób istotną różnicę w technice ubezpieczeniowej systemów jednopodmiotowych (np. ZUS) i wielopodmiotowych.

ZUS może mieć problemy z ustaleniem miejsca zamieszkania lub konta świadczeniobiorcy. Dotyczyć to będzie głównie wypłat gwarantowanych. W art. 46. regulowane jest postępowanie i obowiązki zakładu oraz ZUS w tej sprawie.

Rozdział 6 Umowa emerytalna

Art.51-59. Zakład nie może odmówić zawarcia umowy emerytalnej jeśli członek OFE wypełni standardowy formularz umowy i złoży go w ZUS w celu przekazania wybranemu zakładowi. Członek OFE może zawrzeć umowę tylko z jednym zakładem. Zawarta umowa i jej warunki są nieodwoływalne do końca życia świadczeniobiorcy. Umowa zawierana jest na podstawie Ogólnych Warunków Ubezpieczeń określonych w drodze rozporządzenia, na podstawie zgodnych z przepisami ofert przekazywanych członkowi OFE przez zakłady emerytalne za pośrednictwem ZUS. Zakłady nie mogą prowadzić akwizycji inaczej aniżeli stanowi to ustawa, czyli tylko za pośrednictwem ZUS. Nie mogą też one prowadzić jakiegokolwiek działalności reklamującej ich usługi w zakresie ubezpieczeń emerytalnych.

Oferty emerytalne zakładów obowiązują dla umów zawieranych w danym półroczu. Są one weryfikowane przez Organ Nadzoru, który sporządza zestawienie ofert. Oferty w tej postaci są ogłaszane w prasie oraz dostępne w ZUS.

Umowy zawierane są poprzez złożenie przez członka OFE, na druku umowy oferty zakładowi, za pośrednictwem ZUS.

Po otrzymaniu ofert zakład potwierdza ją i przekazuje poszczególne egzemplarze ubezpieczonemu, ZUS i OFE. W przypadku emerytury małżeńskiej procedura jest bardziej złożona, gdyż oferty w tym przypadku są przykładowe (pełna oferta dla każdej kombinacji byłaby zbyt obszerna) i członek OFE otrzymuje wyliczenie odpowiednie dla jego sytuacji, które potwierdza lub nie. Członek OFE ma ustawowy czas na zawarcie umowy, od chwili wszczęcia przez niego procedury przejścia na emeryturę.

W rozdziale uregulowane są też sprawy roszczeń z tytułu zawartych umów.

Rozdział 7 Gospodarka finansowa zakładów emerytalnych

Art. 60-80. W rozdziale tym uregulowano: a) koszty i opłaty pobierane przez zakład, b) środki własne zakładu, c) kapitały i rezerwy techniczne zakładu, d) lokowanie aktywów, e) rezerwa gwarancyjna, f) sprawozdawczość.

Zakład pobiera następujące opłaty: a) opłatę transakcyjną w wysokości 2% wpłacanej składki jednorazowej, b) pobranie na rezerwę gwarancyjną w wysokości 0,5% wpłacanej składki jednorazowej, c) opłatę za obsługą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w wysokości 0,8% składki jednorazowej, d) opłatę za nadzór w wysokości 0,05% składki jednorazowej [razem 3,35% składki, czyli na poziomie Chile], e) 0,25% wartości aktywów pokrywających rezerwy techniczne w skali rocznej, f) 2% zysku z lokat. Oprócz tego zakład pokrywa z aktywów koszty związane z realizacją transakcji nabywania lub zbywania aktywów zakładu, stanowiące równowartość opłat ponoszonych na rzecz osób trzecich, z których zakład jest obowiązany korzystać z mocy odrębnych przepisów. Koszty działalności zakładu, które nie są pokrywane bezpośrednio z jego aktywów, pokrywa zarządzający. Zarządzający może przenieść do swoich aktywów, część środków własnych zakładu (tworzonych wyłącznie ze środków zarządzającego) które przekraczają poziom 120% środków niezbędnych na pokrycie marginesu wypłacalności (lub kapitału gwarancyjnego jeśli jest wyższy od marginesu wypłacalności). Przychody i rozchody zakładu są ściśle zdefiniowane. Nie istnieje np. niebezpieczeństwo, że zarządzający modyfikując tablice dalszego trwania życia uzyska w ten sposób dodatkowe dochody, gdyż ewentualne nadwyżki z tego tytułu zasiliłyby tylko specjalne rezerwy techniczne.

Zakład obowiązany jest posiadać środki własne w wysokości nie niższej niż margines wypłacalności i nie niższej niż kapitał gwarancyjny. Zgodną z ustawą wartość środków własnych zakładu prywatnego zapewnia towarzystwo, a zakładu państwowego Skarb Państwa.

Jeżeli środki własne zakładu są w okresie sprawozdawczym niższe niż wymagany margines wypłacalności lub wymagany kapitał gwarancyjny - zakład jest zobowiązany w terminie 14 dni od ostatniego dnia kwartału, w którym deficyt wystąpił, przedłożyć Organowi Nadzoru krótkoterminowy plan przywrócenia wymaganego stanu. Organ Nadzoru ocenia plan i wydaje zalecenia. Jeżeli zakład nie przedstawi krótkoterminowego planu podwyższenia środków własnych lub propozycje zawarte w planie przedłożonym przez zakład zostaną uznane przez Organ Nadzoru za niewystarczające i odmówi on jego zatwierdzenia albo gdy realizacja planu okaże się nieskuteczna, Organ Nadzoru może ustanowić zarząd komisaryczny na okres od 6 miesięcy do roku.

Zakład tworzy kapitał gwarancyjny, kapitał zapasowy oraz rezerwy techniczne. Wartość kapitału gwarancyjnego zakładu nie może być niższa niż równowartość w złotych 50 000 000 euro, wyliczana według średniego kursu walut obcych Narodowego Banku Polskiego, obowiązującego w dniu sporządzenia statutu zakładu.

Zakład tworzy rezerwy techniczne. Są one podstawowym narzędziem zarządzania ryzykiem przez zakład i służą realizacji zobowiązań emerytalnych. Rezerwy techniczne tworzone są wyłącznie na udziale własnym (nie przewidziano reasekuracji). Na rezerwy techniczne zakładu składają się: 1) rezerwa na skapitalizowaną wartość emerytur kapitałowych i wypłat gwarantowanych, 2) rezerwa na należne i nie wypłacone świadczenia, 3) inne rezerwy określone w statucie związane z przebiegiem szkodowości. Rezerwy techniczne wyliczane są metoda indywidualną. Aktywa stanowiące pokrycie rezerw technicznych są powiększane o dochody z lokat.

Wysokość rezerw technicznych jest ustalana przez aktuarium zakładu przy sporządzaniu kwartalnego i rocznego sprawozdania finansowego. Zarządzający ma obowiązek zatrudniać aktuarium na podstawie umowy o pracę. Aktuariuszem może być wyłącznie osoba spełniająca warunki określone w ustawie o działalności ubezpieczeniowej. W razie wystąpienia niedoboru pokrycia rezerw technicznych lokatami zakład w pierwszej kolejności uzupełnia brak ze środków własnych.

Każdy zakład tworzy rezerwę gwarancyjną, z opłaty na rezerwę gwarancyjną. Za zarządzanie rezerwa gwarancyjna zarządzający pobiera opłatę w wysokości 0,25% średniorocznej wartości rezerwy gwarancyjnej w skali roku oraz 2% o od zysków z lokat jako premię. W razie wprowadzenia zarządu komisarycznego lub likwidacji zakładu, gdy środki własne są niewystarczające na uzupełnienie niedoboru pokrycia rezerw technicznych lokatami, zakładu Organ

Nadzoru może uruchomić środki z rezerw gwarancyjnych zakładów na pokrycie tych niedoborów. Rezerwy gwarancyjne wszystkich zakładów pokrywają niedobory proporcjonalnie do wielkości aktywów zakładów.

Rezerwy na koszty realizacji zawartych umów emerytalnych tworzy zarządzający w ciężar własnych kosztów. Aktywa stanowiące pokrycie rezerw technicznych zakładu mogą być lokowane w kraju wyłącznie w następujących kategoriach lokat: 1) bonach i obligacje skarbu państwa oraz innych papierach wartościowych emitowanych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa, depozytach skarbowych, pożyczkach udzielanych Skarbowi Państwa i gwarantowanych przez Skarb Państwa, 2) obligacjach i innych dłużnych papierach wartościowych, emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, ich związki lub miasto stołeczne Warszawa (do 10% aktywów pokrywających rezerwy techniczne), 3) pożyczki zabezpieczone hipotecznie i hipoteczne listy zastawne oraz nieruchomości, z wyłączeniem nieruchomości użytkowanych przez zakład, zarządzającego nim lub podmioty powiązane, a także z wyłączeniem nieruchomości rolnych (do 5% aktywów, do 5% w jednej nieruchomości, 4) akcje spółek publicznych (do 15% aktywów), 5) depozyty bankowe (do 10% aktywów z wyłączeniem lokat do miesiąca, do 5% w jednym banku), 6) jednostkach uczestnictwa zbywanych przez fundusze inwestycyjne otwarte lub specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte (do 10%, do 5% w jednym TFI). W papierach jednego emitenta ulokowane może być nie więcej niż 5% aktywów służących pokryciu rezerw technicznych. Aktywa na pokrycie rezerw technicznych nie mogą być lokowane w akcjach lub innych papierach wartościowych emitowanych przez zarządzającego oraz akcjach lub innych papierach wartościowych emitowanych przez podmioty związane zarządzającym.

Zakład nie może zbywać aktywów: członkom zarządu lub rady nadzorczej zarządzającego, pracownikom zarządzającego, osobom pozostającym z osobami wymienionymi w lit. a) i b) w stosunku małżeństwa, pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia włącznie, akcjonariuszom zarządzającego, podmiotowi związanemu w stosunku do zarządzającego, podmiotowi związanemu w stosunku do akcjonariuszy zarządzającego. Zakład nie może nabywać aktywów od któregośkolwiek z podmiotów wymienionych wyżej.

Zakład może udzielać pożyczek w formie papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu, na zasadach i warunkach określonych przez Ministra właściwego do spraw instytucji finansowych.

Zakład przedstawia Organowi Nadzoru: kwartalne i roczne sprawozdania finansowe podpisane przez zarząd i aktuarium; roczne sprawozdanie finansowe zakładu obejmuje wycenę aktuarialną rezerw technicznych.

Regulacje w zakresie gospodarki finansowej zakładu mają na celu zagwarantowanie niskich kosztów działalności (limity opłat i pobrań), wysoki stopień bezpieczeństwa wypłat emerytur, atrakcyjność zakładów dla inwestorów z rynku ubezpieczeń na życie.

Rozdział 8 Nadzór nad działalnością zakładów emerytalnych

Nadzór nad zakładami i zarządzającymi w zakresie zarządzania zakładami sprawuje Organ Nadzoru właściwy dla działalności ubezpieczeniowej. Do zadań Organu Nadzoru w zakresie tego nadzoru należy w szczególności: ochrona interesów świadczeniobiorców poprzez zapobieganie sytuacji, w której zakład nie będzie w stanie wypłacać należnych świadczeń oraz zapobieganie nieuczciwym praktykom powodującym zaniżone lub opóźnione wypłaty świadczeń, wydawanie zezwoleń na działalność zakładów prywatnych, ich łączenie i likwidację, cofanie zezwoleń na działalność zakładów, podejmowanie innych działań określonych w ustawie.

Do działania Organu Nadzoru stosuje się przepisy regulujące sprawowanie nadzoru nad towarzystwami ubezpieczeń na życie.

Świadczeniobiorca może wnieść do Organu Nadzoru skargę na zakład, jeżeli w jego przekonaniu działalność zakładu jest niezgodna z prawem lub statutem zakładu. W imieniu świadczeniobiorców skargę na zakład może wnieść do Organu Nadzoru także organizacja społeczna, która nie prowadzi działalności gospodarczej.

Rozdział 9 Przepisy karne

Karze podlega ten, kto:

- a) bez wymaganego zezwolenia prowadzi działalność w zakresie wypłaty emerytur kapitałowych;
 - b) nie będąc do tego uprawniony używa w nazwie (firmie) lub do określenia prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej oznaczenia "zakład emerytalny";
 - c) nie będąc do tego uprawniony używa na oznaczenie wypłacanych przez siebie świadczeń pieniężnych określenia "emerytura kapitałowa";
 - d) biorąc udział w czynnościach mających na celu utworzenie zakładu albo będąc członkiem władz zarządzającego lub likwidatorem działa na szkodę zakładu;
 - e) będąc odpowiedzialny za informacje udostępniane przez zakłady, podaje nieprawdziwe dane lub zataja prawdziwe dane, wpływające w istotny sposób na treść informacji;
 - f) działa wbrew przewidzianemu w niniejszej ustawie zakazowi bezpośredniej działalności akwizycyjnej i zakazowi reklamy emerytur kapitałowych;
 - g) będąc obowiązany do zachowania tajemnicy zawodowej dotyczącej działalności zakładu, ujawnia ją lub wykorzystuje, szczególnie gdy sprawca naruszenia tajemnicy zawodowej dotyczącej działalności zakładu dopuszcza się czynu zabronionego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobiste;
 - h) nie przestrzega przepisów ustawy dotyczących działalności lokacyjnej;
 - i) dopuszcza się czynów określonych w tych przepisach, działając w imieniu osoby prawnej.
- Jeśli nieprawidłowości w działalności zakładu są szczególnie rażące, Organ Nadzoru może również nałożyć na członków zarządu zarządzającego karę pieniężną.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

[dotyczy projektu „Ustawy o emeryturach kapitałowych z zakładów ubezpieczeń emerytalnych”]

Ubezpieczenia w II filarze rodzą przede wszystkim skutki dla ubezpieczonych; także dla budżetu państwa, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Organu Nadzoru oraz Towarzystw Ubezpieczeń na Życie.

1. Ubezpieczeni

Regulacje w proponowanej ustawie służą zapewnieniu, na określonych w ustawie warunkach, dożywotnich świadczeń w ramach powszechnego systemu ubezpieczeń emerytalnych. Wprowadzenie tych regulacji jest niezbędne dla zapewniania świadczeń z II filaru, których wypłata musi się rozpocząć w styczniu 2009 roku. Ze względu na społeczny charakter tych ubezpieczeń, kluczowym kryterium oceny z punktu widzenia ubezpieczonych jest bezpieczeństwo wypłat. Drugim kryterium, wynikającym z podkreślanej w reformie wagi osobistych oszczędności ubezpieczonych jest stopa wypłat, czyli stosunek sumy wypłat lub jednorazowej wypłaty do wpłaconej składki jednorazowej. Stopa zastąpienia czy to liczona jako stosunek pierwszej emerytury do ostatniego wynagrodzenia czy do średniego wynagrodzenia odrywa mniejszą rolę z punktu widzenia konstrukcji tego filaru.

Zgodnie z rozwiązaniami zastosowanymi w ramach reformy emerytalnej urodzeni w roku 1949 są najstarszym rocznikiem uprawnionym do korzystania z II filara. Ze względu na to, że inne kryteria wiekowe obowiązywały przy wejściu do II filara (ten sam wiek dla kobiet i mężczyzn), a inne kryteria obowiązują przy przejściu na emeryturę (różny wiek dla kobiet i mężczyzn uprawniający do przejścia na emeryturę), w latach 2009-2014 na emeryturę w II filarze przechodzić będą same kobiety. Osoby urodzone po roku 1948 i przed rokiem 1969 same podejmowały decyzję czy część ich składek na ubezpieczenie społeczne będzie przekazywana do II filaru. Liczby członków otwartych funduszy emerytalnych w przybliżeniu określają liczbę przechodzących na emeryturę w podanych latach, ze względu na możliwość wcześniejszego lub późniejszego przechodzenia na emeryturę części ubezpieczonych.

Tabela 2. Członkowie otwartych funduszy emerytalnych przechodzący na emeryturę w kolejnych latach (tys).

Rok urodz. Rok przejścia	1949 2009	1950 2010	1951 2011	1952 2012	1953 2013	1954 2014	1955 2015	1956 2016	1957 2017	1958 2018	1959 2019	1960 2020	2021- 2025	2026- 2030	2031- 2035
Ogółem	2,65	6,2	10,35	24,26	37,17	67,76	96,39	120,98	146,66	170,79	192,66	209,73	1325	1440	1746
Mężczyźni	0	0	0	0	0	10,48	20,47	29,27	39,05	50,67	64,17	78,41	582	649	728
Kobiety	2,65	6,2	10,35	24,26	37,17	57,28	75,92	91,71	107,61	120,12	128,49	131,32	744	793	1019

Za lata 2009-2020 obliczenia MIPS z 2007 roku, za lata 2021-2035 obliczenia KNUiFE z 2006 roku.

Bezpieczeństwo wypłat zależy od kontroli ryzyk zagrażających spełnianiu zobowiązań oraz od doskonałości w ich ustalaniu.

Ryzykami, których kontrola ma gwarantować dotrzymanie zobowiązań są:

- 1) ryzyko dłuższego przeciętnego trwania życia populacji od przeciętnego trwania życia określonego w Polskich tablicach trwania życia dla ludności miejskiej (*ryzyko demograficzne*),
- 2) ryzyko dłuższego przeciętnego trwania życia osób ubezpieczonych przez określonego ubezpieczyciela od przeciętnego trwania życia w populacji ludności miejskiej (*antyselekcja portfelowa*),
- 3) ryzyko dłuższego trwania życia osób ubezpieczonych przez określonego ubezpieczyciela od przeciętnego trwania życia wynikającego z zastosowania tablic zagregowanych dla mężczyzn i kobiet (wzmocnienie antyselekcji portfelowej tablicą unisex),
- 4) ryzyko niedoboru środków na pokrycie zobowiązań w systemie w okresie gdy na emerytury z II filaru przechodzi więcej kobiet w stosunku do mężczyzn niż wynika to proporcji właściwych dla całej populacji lata 2009-2029 (antyselekcja systemowa),
- 5) ryzyko inwestycyjne.

Ad. 1) **Ryzyko demograficzne** - Ryzyko to dotyczy ubezpieczenia rentowego w każdej formie i wynika z niedoskonałości przewidywań przeciętnego trwania życia w populacji. W ubezpieczeniach komercyjnych, klient decydując się na ubezpieczenie, ponosi część tego ryzyka. W obowiązkowych ubezpieczeniach społecznych taka sytuacja nie może mieć miejsca, gdyż ubezpieczeni są zobowiązani prawem do tego ubezpieczenia. W ubezpieczeniach tych ryzyko to musi być w najwyższym stopniu kontrolowane; muszą być tworzone rezerwy na pokrycie ewentualnych niedoborów spowodowanych niedoskonałością przewidywań. Polskie tablice trwania życia należą do jednych z bardziej dynamicznych w Europie. W tych warunkach przewidywanie trwania życia na okres 40 letni jest utrudnione. Pierwszym rozwiązaniem redukującym ryzyko jest przyjęcie, że rachunek aktuarny będzie oparty o tablice trwania życia dla ludności miejskiej, populacji najbliższej ubezpieczonym. Niemniej z praktyki ubezpieczeniowej wynika, że wartości tych tablic powinny być dla bezpieczeństwa wypłat powiększone o ok. 3 lata, czyli emerytury pomniejszone o ok. 13%.

Ad. 2) **Antyselekcja portfelowa wynikająca z wielopodmiotowości**. - Ryzyko to pojawia się z chwilą gdy populacja dzieli się na grupy, z których każda ubezpieczana jest przez inny podmiot. Przeciętne trwanie życia w grupie będzie się różniło od przeciętnego trwania życia w całej populacji. Odchylenia te mogą być większe, w populacji dzielonej na większą liczbę grup (większa liczba ubezpieczycieli). Zjawisko takie nazywane jest antyselekcją w portfelu. Koszt tego ryzyka jest bardzo wysoki w dobrowolnych ubezpieczeniach rentowych (13-15% składki). W ubezpieczeniach obowiązkowych, przy stosunkowo dużych portfelach, może wynieść ok. 3%.

Ad. 3) **Antyselekcja portfelowa wzmocniona tabelą unisex**. Im mniej precyzyjna jest klasyfikacja ryzyka, tym wyliczone zobowiązania (wysokość emerytury) bardziej odbiegają od faktycznych zobowiązań. W ubezpieczeniach renty życiowej ryzyko klasyfikuje się wg wieku

wejścia w okres składkowy i płci, gdyż od każdego z tych czynników zależy liczba przyszłych wypłat. Pominięcie klasyfikacji ryzyk wg płci powoduje większe prawdopodobieństwo wzrostu antyselekcji w portfelu. Ten czynnik może podnieść ryzyko antyselekcji portfelowej o 3-5 pkt.%.

Ad. 4) **Antyselekcja systemowa wywołana tabelą unisex.** Sposób wprowadzania reformy powoduje, że w latach 2009-2014 tylko kobiety wchodzi w okres świadczeniowy w II filarze, a w latach 2014-2029 w okres świadczeniowy wchodzi stosunkowo więcej kobiet niż wynosi ich udział w populacji ubezpieczonych. Spowoduje to w latach 2009-2014 niedobór środków w wysokości ok. 8%. Niedobór ten szybko maleje w kolejnych latach. Nie pojawiają się jednak źródła pokrycia tego niedoboru (jak np. późniejsza nadwyżka mężczyzn). Pierwsze pokolenie musiałoby więc pokryć ten deficyt.

Ad. 5) **Ryzyko inwestycyjne.** Jest to ryzyko spekulacyjne. Z jednej strony będzie więc dotyczyło niższych niż spodziewane dochodów z inwestycji. Istotne znaczenie ma tu stopa techniczna założona w wyliczeniach ofertowych. Im będzie ona wyższa – w dopuszczonych granicach – tym niższe będzie ryzyko dla samych ubezpieczonych, a wyższe dla ubezpieczycieli. Z drugiej strony możliwy jest także spadek wartości lokat w stosunku do wartości ich zakupu.

Każde z tych ryzyk zagraża bezpieczeństwu określonych co do wysokości wypłat. Ze względu na społeczny i obowiązkowy charakter ubezpieczenia, a więc priorytet bezpieczeństwa konieczne jest stworzenia odpowiednich rezerw na wypadek realizacji tych ryzyk. To jaki będzie musiał być poziom rezerw zależy od tego czy system jest jedno lub wielopodmiotowy i czy zastosowano rzetelną (tablice odrębne trwania życia dla mężczyzn i kobiet) czy uproszczoną klasyfikację ryzyk (tablice tzw. unisex). Ilustruje to tabela nr 1.

Tabela 1. Ryzyka a rozwiązania systemowe.

	System jednopodmiotowy	System wielopodmiotowy
Tablice odrębne trwania życia	1. Ryzyko demograficzne 2. Ryzyko inwestycyjne	1. Ryzyko demograficzne 2. Antyselekcja portfelowa 3. Ryzyko inwestycyjne
Tablice łączne trwania życia	1. Ryzyko demograficzne 2. Antyselekcja systemowa unisex 3. Ryzyko inwestycyjne	1. Ryzyko demograficzne 2. Antyselekcja portfelowa 3. Antyselekcja portfelowa unisex 4. Antyselekcja systemowa unisex 5. Ryzyko inwestycyjne

Ryzyka techniczne ubezpieczeń można najsilniej zredukować stosując jednopodmiotowy system wypłat. W społeczeństwie silne jest jednak przekonanie o korzyściach płynących z konkurencji, stąd w proponowanej ustawie przyjęto system wielopodmiotowy. Nie przyjęto jednak stosowania wspólnych tablic trwania życia dla obu płci, gdyż korzyści uzyskiwane dzięki redystrybucji składki od mężczyzn do kobiet, zniwelowane zostaną przez dodatkowe ryzyka, a całość kosztów pokryliby mężczyźni. Nie znając podziału populacji na portfele, bardzo trudno jest oszacować sumaryczny koszt ryzyk technicznych, można się jednak spodziewać, że nie będą mniejsze od 7 % i raczej nie większe od 20%. O tyle mogą być pomniejszone aktywa służące bezpośrednio wypłatom aby zapewnić bezpieczeństwo tych wypłat. Kosztem budowy rezerw najsilniej będzie obciążone pierwsze pokolenie ubezpieczonych w filarze II, czyli ci, którzy będą najkrócej w tym filarze i nie mają szans uzyskać z tych ubezpieczeń wszystkich korzyści.

Szacowanie wyżej wymienionych ryzyk jest trudne. Nie wiadomo jak zmieniać się będą tablice trwania życia. Obecnie są one bardzo mobilne. Jednak dotychczasowe trendy wzrostowe w wysoko rozwiniętych krajach pokazują, że ta dynamika może zacząć wygasać, w kraju doganiającym być może szybciej niż w przodujących. Ryzyka antyselekcji w II filarze będą się kształtowały zupełnie inaczej niż w ubezpieczeniach dobrowolnych. Można przypuszczać, że koszty ryzyk nie będą w pierwszym pokoleniu niższe niż 10% i nie wyższe niż 20% składki. Oznacza to, że stosunek sumy wypłat do składki jednorazowej, przy innych kosztach na poziomie

3,35% składki, będzie zawierał się między 90% a 80%. Jest to pole na którym rozgrywać się może konkurowanie o klientów. Rozwiązania ustawowe muszą pozostawić swobodę na tym polu i jednocześnie je ograniczyć do rozsądnych rozmiarów.

Stopa zastąpienia

Stopa zastąpienia jest głównym kryterium oceny emerytalnych ubezpieczeń społecznych. W przypadku ubezpieczeń z II filara jest raczej kryterium dodatkowym, gdyż zasadniczą sprawą jest to ile ubezpieczony może uzyskać z wpłaconej składki. Stopa zastąpienia ilustruje raczej stopień uzupełniania emerytury z I filaru, przez emeryturę z filaru II.

1. Założenia makroekonomiczne.

Na podstawie dostępnych informacji o liczbie i strukturze osób należących do OFE oraz przy założeniu, że żadna z tych osób nie skorzysta z prawa wcześniejszego przejścia na emeryturę, można oczekiwać, że liczba osób oraz szacunkowy koszt wypłaty z OFE w zależności od przyjętej stopy zwrotu z OFE według wieku i płci kształtować się będzie w sposób przedstawiony w tabelach na stronie nr 56.

Rzeczywisty skutek finansowy byłby jednak faktycznie niższy, gdyż część z tych osób może skorzystać z prawa do przejścia na wcześniejszą emeryturę. W rezultacie zmniejszy się oszacowana liczba osób przechodzących na emeryturę w danym roku, co oznacza, że suma wypłat z OFE będzie mniejsza.

Wysokość stóp zastąpienia wynagrodzenia świadczeniem z II filaru, w zależności od przyjętego poziomu stopy zwrotu z OFE, przedstawiają tabele na stronach 57, 58 i 59. Szacunki przedstawiono w trzech scenariuszach:

- od roku 2006 przyjęto realną stopę zwrotu w ubezpieczeniach emerytalnych - 5%,
- od roku 2006 przyjęto realną stopę zwrotu w ubezpieczeniach emerytalnych - 3%,
- od roku 2006 przyjęto realną stopę zwrotu w ubezpieczeniach emerytalnych - 2,5%.

W każdym scenariuszu obliczono stopę zastąpienia w uproszczony sposób. Emerytura jest tu ilorzem wartości jednorazowej składki wpłacanej na emeryturę w II filarze, pomniejszonej o odpisy (tu przyjęto 3% odpis) i wartości dalszego trwania życia w wieku przejścia na emeryturę. Nie potrącano kosztów ryzyk i pobrań ze składki. Mogą one obniżyć stopy zastąpienia o 10-20%.

Zastosowane w analizie założenia makroekonomiczne są zgodne z założeniami przyjętymi w uzasadnieniu projektu ustawy budżetowej na rok 2007 oraz w rządowym Programie Konwergencji. Aktualizacja 2006.

2. Założenia mikroekonomiczne

1. Szacunki wykonano dla osób urodzonych w latach 1949 - 1960.
2. Wszystkie osoby na początku lipca 1999 r. przystąpiły do jednego z OFE.
3. W analizie makroekonomicznej - kobiety przechodzą na emeryturę w wieku 60 lat, a mężczyźni w wieku 65 lat. W analizie mikroekonomicznej – kobiety przechodzą na emeryturę w wieku 60-65 lat, a mężczyźni w wieku 65 lat.
4. W analizie makroekonomicznej - osoby zarabiają w wysokości średniej podstawy składki odprowadzonej do OFE według płci. W analizie mikroekonomicznej - osoby zarabiają w wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej.
5. Co miesiąc odprowadzana jest do OFE jako II filaru kapitałowego część składki emerytalnej w wysokości 7,3% podstawy jej wymiaru (z miesięcznym opóźnieniem).
6. Składki odprowadzane do OFE podlegają oprocentowaniu według stopy zwrotu OFE.

Kapitał na koniec grudnia 2005 r. oszacowano wykorzystując realne średnie wartości jednostek rozrachunkowych OFE.

Począwszy od 2006 r. przyjęto realną stopę zwrotu z OFE na poziomie:

- scenariusz I- 5%,
- scenariusz II – 3%,
- scenariusz III – 2,5%.

7. Otwarte Fundusze Emerytalne pobierają przy odprowadzaniu składek średnią opłatę od składki (odsetek od wysokości składki) oraz na koniec miesiąca opłatę za zarządzanie (odsetek od zgromadzonego kapitału).
8. Emerytura kapitałowa jest ilorazem kapitału z II filaru emerytalnego i wartości średniego dalszego trwania życia.
9. Kapitał jest równy kapitałowi wypracowanemu ze składek emerytalnych z II filaru emerytalnego pomniejszonemu o część środków zasilających rachunek rezerwowy (3% - środki zasilające rachunek rezerwowy).
10. Przyjęto prognozowaną średnią dalszą trwania życia. W szacunkach wykorzystano trend zmiany średniego dalszego trwania życia z modelu Budżet Polityki Społecznej.
11. Stopy zastąpienia oszacowano dla kobiet przechodzących na emeryturę w wieku 60-65 lat oraz dla mężczyzn w wieku 65 lat według trzech wariantów.
Stopa zastąpienia to procentowa relacja świadczenia emerytalnego brutto do wysokości wynagrodzenia brutto pomniejszonego o składki, które były otrzymywane przed przejściem na emeryturę.

Z załączonych tabel wynika, że stopy zastąpienia w II filarze w początkowym okresie uruchomienia wypłaty świadczeń będą bardzo niskie w każdym z analizowanych wariantów, różniących się stopą zwrotu z lokat. Jest to głównie wynik krótkiego okresu składkowego w ramach II filaru. Ubezpieczeni po pierwsze nie mogli zgromadzić dostatecznego kapitału na emeryturę, po drugie kapitał ten nie miał czasu wytworzyć zysków. Widać, że pierwsze pokolenie ubezpieczone w II filarze przez 10-25 lat praktycznie nie będzie się cieszyć wynikami reformy. Wyliczenia w dłuższym okresie (patrz punkt poniżej) pokazują, że prawdziwe skutki reformy odczuwalne będą przez ubezpieczonych po 25 latach składkowych, gdy udział emerytury z II filaru w łącznej emeryturze osiągnie 25%.

Stopa udziału w emeryturze łącznej.

Przy założeniu, że długookresowa stopa zwrotu z inwestycji w otwartych funduszach emerytalnych wynosić będzie 3,5%, a stopa waloryzacji kapitału w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych 1,5% docelowo (od roku 2039) udział emerytury z II filaru w emeryturze łącznej z obu filarów wynosić będzie w roku 2009 mniej niż 10% łącznej emerytury z obu filarów. Udział ten rośnie do 20% w roku 2020, 30% w roku 2027 i 40% w roku 2035 i docelowo do 46% (przy odprowadzaniu do II filaru tylko 37,4% składki emerytalnej). Dane te pokazują, że II filar docelowo stanie się ważnym czynnikiem podnoszącym wysokość emerytury (z 37,4% składki emerytalnej, 46% świadczeń emerytalnych).

2. Budżet państwa

Jedynym skutkiem proponowanych regulacji dla budżetu państwa jest obowiązek pokrycia przez Skarb Państwa środków na kapitał gwarancyjny tworzonego państwowego zakładu ubezpieczeń emerytalnych w wysokości ok. 200 milionów złotych (równowartość 50 mln euro) oraz uzupełnianie środków własnych zakładu na pokrycie marginesu wypłacalności gdy przekroczy on wysokość kapitału gwarancyjnego, co spodziewane jest najprawdopodobniej po roku 2014.

3. ZUS

Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest jednym z podmiotów uprawnionych do założenia i zarządzania zakładem ubezpieczeń emerytalnych. Rodzi to skutki finansowe nie tylko dla Skarbu Państwa ale i dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. ZUS musi zatrudnić aktuariusza i doradcę inwestycyjnego dla sprawnego zarządzania funduszami publicznego zakładu ubezpieczeń emerytalnych. Ponadto ZUS będzie obsługiwał logistycznie zawieranie umów emerytalnych (dostarczenie druków, przyjęcie propozycji umów i przekazanie do zakładów oraz wypłata

świadzeń) na co otrzyma 0,8% składki. Dochody te powinny pokryć w pełni koszty realizacji dodatkowych zadań, tak aby nie powodować obciążeń dla innych świadczeń.

4. Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie.

Ustawa stawia dość wysokie wymagania towarzystwom, które ubiegać się będą o prawo tworzenia i zarządzania prywatnymi zakładami ubezpieczeń emerytalnych. Wynika to faktu, że zezwolenie na tworzenie i zarządzanie tymi zakładami, nie jest po prostu dopuszczeniem rzetelnych podmiotów do rynku, ale jest przede wszystkim powierzeniem zadań publicznych w zakresie ubezpieczeń społecznych podmiotom prywatnym. Dlatego, by uzyskać zezwolenie na utworzenie i zarządzanie prywatnymi zakładami ubezpieczeń emerytalnych towarzystwa muszą wykazać się: 1) posiadaniem zezwolenia na działalność w dziale I grupa 4 (ubezpieczenia rentowe) wydanym przez organ nadzoru, 2) dobrym stanem finansowym i wysoką jakością portfela ubezpieczeń potwierdzonych ratingiem ubezpieczeniowym na poziomie BBB Standard & Poor's lub równoważnym innych renomowanych agencji ratingowych, 3) środkami pieniężnymi przeznaczonymi na środki własne zakładu ubezpieczeń emerytalnych, nie obciążonymi żadnymi zobowiązaniami wobec osób trzecich, w wysokości równoważności co najmniej 50 mln euro.

Oznacza to, że towarzystwo starające się o ww zezwolenie musi należeć do towarzystw, które już posiadają ważną licencje na ubezpieczenia rentowe (32 towarzystwa ubezpieczeń na życie w 2006 roku). Musi ono posiadać lub uzyskać rating BBB (koszty i czas). Musi też uzyskać od akcjonariuszy 50 mln euro na środki własne zakładu. Takie warunki będzie mogło spełnić niewiele zakładów. Ich liczbę trudno jest określić, gdyż poza pierwszym warunkiem, spełnienie dwóch kolejnych warunków zależy od decyzji strategicznych, które podjęte będą przez inwestorów i nie musi być zależne od środków, którymi obecnie dysponują towarzystwa.

5. Organ Nadzoru

Do zadań nadzoru należeć będzie powierzenie podmiotom prywatnym wykonywania zadania publicznego w postaci ubezpieczeń emerytalnych w ramach powszechnego systemu emerytalnego w drodze wydawania zezwolenia na tworzenie i zarządzanie zakładami ubezpieczeń emerytalnych oraz kontrola wypłacalności tych zakładów oraz wypełniania przez nie zobowiązań. Ponadto organ nadzoru będzie akceptował oferty zakładów ubezpieczeń emerytalnych o kontrolował przestrzeganie przepisów w zakresie akwizycji do zakładów. Na te zadania organ nadzoru otrzyma 0,05% składki co powinno pokryć koszty wykonywanych zadań.

6. Gospodarka

Regulacja jest jednym z niezbędnych rozwiązań do tego aby promować większą aktywność zawodową oraz dłuższy okres pracy, co jest istotnym elementem zapewnienia powszechnemu systemowi emerytalnemu stabilności i samowystarczalności finansowej.

Środki funduszy niezbędnych do zapewniania wypłaty świadczeń lokowane na rynku kapitałowym wpłynąć będą na dalszy rozwój tych rynków. Około roku 2035 aktywa zakładów zbliżą się do 500 mld złotych.

Scenariusz I (od 2006 r. - realna stopa zwrotu z OFE - 5%)

rok urodzenia rok przejścia na emeryturę	1949 2009	1950 2010	1951 2011	1952 2012	1953 2013	1954 2014	1955 2015	1956 2016	1957 2017	1958 2018	1959 2019	1960 2020
ogółem:												
Liczba członków w OFE	2 642	6 198	10 349	24 260	37 172	67 758	96 385	120 978	146 661	170 787	192 662	209 727
Średni kapitał	22 079	25 040	28 216	31 620	35 265	40 343	45 121	50 028	55 247	60 912	67 063	73 725
Suma aktywów w OFE w mln zł	58	155	292	767	1 311	2 734	4 349	6 052	8 103	10 403	12 921	15 462
Mężczyźni:												
Liczba członków w OFE						10 477	20 467	29 266	39 049	50 672	64 169	78 412
Średni kapitał						46 790	51 767	57 081	62 752	68 799	75 242	82 104
Suma aktywów w OFE w mln zł						490	1 060	1 671	2 450	3 486	4 828	6 438
Kobiety:												
Liczba członków w OFE	2 642	6 198	10 349	24 260	37 172	57 281	75 918	91 712	107 612	120 115	128 494	131 315
Średni kapitał	22 079	25 040	28 216	31 620	35 265	39 163	43 329	47 778	52 524	57 585	62 978	68 722
Suma aktywów w OFE w mln zł	58	155	292	767	1 311	2 243	3 289	4 382	5 652	6 917	8 092	9 024

Scenariusz II (od 2006 r. - realna stopa zwrotu z OFE - 3%)

rok urodzenia rok przejścia na emeryturę	1949 2009	1950 2010	1951 2011	1952 2012	1953 2013	1954 2014	1955 2015	1956 2016	1957 2017	1958 2018	1959 2019	1960 2020
ogółem:												
Liczba członków w OFE	2 642	6 198	10 349	24 260	37 172	67 758	96 385	120 978	146 661	170 787	192 662	209 727
Średni kapitał	20 642	23 083	25 663	28 389	31 265	35 330	39 042	42 779	46 695	50 893	55 397	60 215
Suma aktywów w OFE w mln zł	55	143	266	689	1 162	2 394	3 763	5 175	6 848	8 692	10 673	12 629
Mężczyźni:												
Liczba członków w OFE						10 477	20 467	29 266	39 049	50 672	64 169	78 412
Średni kapitał						40 976	44 792	48 810	53 038	57 483	62 153	67 058
Suma aktywów w OFE w mln zł						429	917	1 428	2 071	2 913	3 988	5 258
Kobiety:												
Liczba członków w OFE	2 642	6 198	10 349	24 260	37 172	57 281	75 918	91 712	107 612	120 115	128 494	131 315
Średni kapitał	20 642	23 083	25 663	28 389	31 265	34 297	37 492	40 855	44 393	48 113	52 023	56 128
Suma aktywów w OFE w mln zł	55	143	266	689	1 162	1 965	2 846	3 747	4 777	5 779	6 685	7 371

Scenariusz III (od 2006 r. - realna stopa zwrotu z OFE - 2,5%)

rok urodzenia rok przejścia na emeryturę	1949 2009	1950 2010	1951 2011	1952 2012	1953 2013	1954 2014	1955 2015	1956 2016	1957 2017	1958 2018	1959 2019	1960 2020
ogółem:												
Liczba członków w OFE	2 642	6 198	10 349	24 260	37 172	67 758	96 385	120 978	146 661	170 787	192 662	209 727
Średni kapitał	20 295	22 615	25 059	27 631	30 337	34 178	37 659	41 147	44 787	48 680	52 844	57 286
Suma aktywów w OFE w mln zł	54	140	259	670	1 128	2 316	3 630	4 978	6 569	8 314	10 181	12 015
Mężczyźni:												
Liczba członków w OFE						10 477	20 467	29 266	39 049	50 672	64 169	78 412
Średni kapitał						39 640	43 206	46 948	50 871	54 983	59 289	63 797
Suma aktywów w OFE w mln zł						415	884	1 374	1 986	2 786	3 805	5 002
Kobiety:												
Liczba członków w OFE	2 642	6 198	10 349	24 260	37 172	57 281	75 918	91 712	107 612	120 115	128 494	131 315
Średni kapitał	20 295	22 615	25 059	27 631	30 337	33 179	36 164	39 296	42 579	46 021	49 625	53 399
Suma aktywów w OFE w mln zł	54	140	259	670	1 128	1 901	2 745	3 604	4 582	5 528	6 377	7 012

Scenariusz I (od 2006 r. - realna stopa zwrotu z OFE - 5%)

Warant I (Kapitał jest dzielony przez średnią dalszego trwania życia w zależności od płci w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.)

rok przejścia na emeryturę	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
emerytury	100% = ostatnie wynagrodzenie pomniejszone o składki											
Mężczyzn (wiek 65 lat)						10,0%	10,7%	11,3%	12,0%	12,7%	13,3%	14,0%
Kobiet												
wiek 60 lat	4,4%	4,8%	5,2%	5,7%	6,1%	6,6%	7,1%	7,6%	8,1%	8,6%	9,1%	9,6%
wiek 61 lat		5,0%	5,4%	5,9%	6,4%	6,9%	7,4%	7,9%	8,4%	8,9%	9,4%	10,0%
wiek 62 lat			5,7%	6,1%	6,6%	7,1%	7,6%	8,2%	8,7%	9,2%	9,8%	10,3%
wiek 63 lat				6,4%	6,9%	7,4%	7,9%	8,5%	9,0%	9,6%	10,2%	10,7%
wiek 64 lat					7,2%	7,7%	8,3%	8,8%	9,4%	10,0%	10,6%	11,2%
wiek 65 lat						8,1%	8,6%	9,2%	9,8%	10,4%	11,0%	11,7%

Warant II (Kapitał jest dzielony przez średnią dalszego trwania życia w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę ubezpieczonego, członka OFE; dla osób przechodzących na emeryturę w wieku 60-64 lat - mianownik ustalony w zależności od płci; dla osób przechodzących w wieku 65 lat - mianownik ustalony dla obu płci łącznie.)

rok przejścia na emeryturę	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
emerytury	100% = ostatnie wynagrodzenie pomniejszone o składki											
Mężczyzn (wiek 65 lat)						8,9%	9,5%	10,1%	10,7%	11,4%	12,0%	12,7%
Kobiet												
wiek 60 lat	4,4%	4,8%	5,2%	5,7%	6,1%	6,6%	7,1%	7,6%	8,1%	8,6%	9,1%	9,6%
wiek 61 lat		5,0%	5,4%	5,9%	6,4%	6,9%	7,4%	7,9%	8,4%	8,9%	9,4%	10,0%
wiek 62 lat			5,7%	6,1%	6,6%	7,1%	7,6%	8,2%	8,7%	9,2%	9,8%	10,3%
wiek 63 lat				6,4%	6,9%	7,4%	7,9%	8,5%	9,0%	9,6%	10,2%	10,7%
wiek 64 lat					7,2%	7,7%	8,3%	8,8%	9,4%	10,0%	10,6%	11,2%
wiek 65 lat						8,9%	9,5%	10,1%	10,7%	11,4%	12,0%	12,7%

Warant III (Kapitał jest dzielony przez średnią dalszego trwania życia w zależności w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę - mianownik ustalony dla obu płci łącznie.)

rok przejścia na emeryturę	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
emerytury	100% = ostatnie wynagrodzenie pomniejszone o składki											
Mężczyzn (wiek 65 lat)						8,9%	9,5%	10,1%	10,7%	11,4%	12,0%	12,7%
Kobiet												
wiek 60 lat	4,9%	5,4%	5,8%	6,3%	6,8%	7,3%	7,8%	8,3%	8,9%	9,4%	9,9%	10,5%
wiek 61 lat		5,6%	6,1%	6,6%	7,1%	7,6%	8,1%	8,6%	9,2%	9,7%	10,3%	10,9%
wiek 62 lat			6,3%	6,8%	7,3%	7,9%	8,4%	9,0%	9,5%	10,1%	10,7%	11,3%
wiek 63 lat				7,1%	7,6%	8,2%	8,7%	9,3%	9,9%	10,5%	11,1%	11,7%
wiek 64 lat					7,9%	8,5%	9,1%	9,7%	10,3%	10,9%	11,6%	12,2%
wiek 65 lat						8,9%	9,5%	10,1%	10,7%	11,4%	12,0%	12,7%

Scenariusz II (od 2006 r. - realna stopa zwrotu z OFE - 3%)

Warant I (Kapitał jest dzielony przez średnią dalszego trwania życia w zależności od płci w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.)

rok przejścia na emeryturę	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
emerytury	100% = ostatnie wynagrodzenie pomniejszone o składki											
Mężczyzn (wiek 65 lat)						8,9%	9,3%	9,8%	10,2%	10,7%	11,1%	11,6%
Kobiet												
wiek 60 lat	4,1%	4,5%	4,8%	5,2%	5,5%	5,9%	6,2%	6,5%	6,9%	7,2%	7,6%	7,9%
wiek 61 lat		4,7%	5,0%	5,4%	5,7%	6,1%	6,4%	6,8%	7,1%	7,5%	7,9%	8,2%
wiek 62 lat			5,2%	5,6%	5,9%	6,3%	6,7%	7,1%	7,4%	7,8%	8,2%	8,5%
wiek 63 lat				5,8%	6,2%	6,6%	7,0%	7,3%	7,7%	8,1%	8,5%	8,9%
wiek 64 lat					6,4%	6,8%	7,2%	7,6%	8,0%	8,4%	8,8%	9,2%
wiek 65 lat						7,1%	7,6%	8,0%	8,4%	8,8%	9,2%	9,6%

Warant II (Kapitał jest dzielony przez średnią dalszego trwania życia w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę ubezpieczonego, członka OFE; dla osób przechodzących na emeryturę w wieku 60-64 lat - mianownik ustalony w zależności od płci; dla osób przechodzących w wieku 65 lat - mianownik ustalony dla obu płci łącznie.)

rok przejścia na emeryturę	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
emerytury	100% = ostatnie wynagrodzenie pomniejszone o składki											
Mężczyzn (wiek 65 lat)						7,9%	8,3%	8,7%	9,2%	9,6%	10,0%	10,5%
Kobiet												
wiek 60 lat	4,1%	4,5%	4,8%	5,2%	5,5%	5,9%	6,2%	6,5%	6,9%	7,2%	7,6%	7,9%
wiek 61 lat		4,7%	5,0%	5,4%	5,7%	6,1%	6,4%	6,8%	7,1%	7,5%	7,9%	8,2%
wiek 62 lat			5,2%	5,6%	5,9%	6,3%	6,7%	7,1%	7,4%	7,8%	8,2%	8,5%
wiek 63 lat				5,8%	6,2%	6,6%	7,0%	7,3%	7,7%	8,1%	8,5%	8,9%
wiek 64 lat					6,4%	6,8%	7,2%	7,6%	8,0%	8,4%	8,8%	9,2%
wiek 65 lat						7,9%	8,3%	8,7%	9,2%	9,6%	10,0%	10,5%

Warant III (Kapitał jest dzielony przez średnią dalszego trwania życia w zależności w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę - mianownik ustalony dla obu płci łącznie.)

rok przejścia na emeryturę	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
emerytury	100% = ostatnie wynagrodzenie pomniejszone o składki											
Mężczyzn (wiek 65 lat)						7,9%	8,3%	8,7%	9,2%	9,6%	10,0%	10,5%
Kobiet												
wiek 60 lat	4,6%	5,0%	5,4%	5,7%	6,1%	6,5%	6,8%	7,2%	7,6%	7,9%	8,3%	8,7%
wiek 61 lat		5,2%	5,6%	6,0%	6,3%	6,7%	7,1%	7,5%	7,9%	8,2%	8,6%	9,0%
wiek 62 lat			5,8%	6,2%	6,6%	7,0%	7,4%	7,8%	8,2%	8,5%	8,9%	9,3%
wiek 63 lat				6,4%	6,8%	7,3%	7,7%	8,1%	8,5%	8,9%	9,3%	9,7%
wiek 64 lat					7,1%	7,5%	8,0%	8,4%	8,8%	9,2%	9,6%	10,1%
wiek 65 lat						7,9%	8,3%	8,7%	9,2%	9,6%	10,0%	10,5%

NOTATKI